

เกลือเป็นหนอน

พระอาจารย์สงบ มนสฺสฺสโต

เทศน์บนศาลา วันที่ ๔ กรกฎาคม ๒๕๕๙

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองขวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ตั้งใจฟังธรรมะเนาะ ตั้งใจฟังธรรมเพื่อประพฤติปฏิบัติธรรม เพื่อให้สมความปรารถนา เราปรารถนามาเพื่อพ้นจากทุกข์ และผู้ที่ประพฤติปฏิบัติเราตั้งเป้าหมายของเรา เราตั้งเป้าหมายของเราไว้เพราะโลกเขาหลับไหล เห็นไหม โลกเขาหลับไหล เขาเพลิดเพลินชีวิตของเขา แต่เราชวนวាយของเรา

เราเกิดมาเป็นมนุษย์ เกิดมาพบพระพุทธศาสนา พระพุทธศาสนาสอน สอน เห็นไหม สอนสังฆกรรม เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ากราบธรรม สังฆกรรมอันนั้นสำคัญมาก สังฆกรรมอันนั้นจะทำให้เราพ้นจากทุกข์ได้ ถ้าการพ้นจากทุกข์ได้เราจะต้องชวนวายของเรา เราจะประพฤติปฏิบัติของเราให้สมตามความเป็นจริงของเรา ถ้าเกิดสมความเป็นจริงของเรานะ การประพฤติปฏิบัติจะมีความสุข

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมขึ้นมาเสวยวิมุตติสุขๆ สุขอันนั้นทุกคนแสวงหา ทุกคนต้องการมีความสุข วิมุตติสุข สุขที่ไม่มีเจือปนด้วยอามิส สุขที่ไม่มีเจือปนด้วยวิญญูะ สุขที่พ้นไปจากวิญญูะ แล้วของอย่างนี้มันหาได้ที่ไหนล่ะ?

ของสิ่งนี้จะหาได้ด้วยหัวใจของเรา หัวใจของเราที่เราจะเริ่มตั้งประพฤติปฏิบัติด้วยความเจ็บช้ำน้ำใจๆ ด้วยความบีบคั้นของกิเลสตัดทอนความทะยานอยาก เวลาประพฤติปฏิบัติขึ้นไป มันมีแต่ความกดดันในหัวใจทั้งนั้น ทั้งๆ ที่มีความปรารถนานะ เวลาคนมีศรัทธามีความเชื่อมีความสุขในทางโลก เขามีความสุขความสงบของเขา ทุกคนเกิดมาแล้วเขาบอก เขามีความสุขของเขา เขาไม่เคยเจอความทุกข์เลย เพราะเขายังหลงไหลไปอยู่กับโลกนี้

แต่ถ้าวันไหนเขามีสิ่งใดที่ขาดตกบกพร่อง เขามีสิ่งใดที่ไม่สมความปรารถนา แล้วเขาศึกษาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เห็นไหม ตัดทอนความทะยานอยากมันดันฝั่ง ไม่มีสิ่งใดที่ยังสิ่งนี้ได้ สิ่งที่ยังสิ่งนี้ได้คือธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเท่านั้น ถ้าธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะปราบปรามกิเลสตัดทอนความทะยาน

อยากในใจของสัตว์โลก เราเป็นสัตว์ผู้ซื่อ เรามีจิตใจที่ผูกพันกับวิญญูะ จิตใจที่ผูกพันกับเรื่อง
เวรเรื่องกรรม แล้วเวลามีความสุขๆ ความสุขมันเกิดจากบุญกุศลไ้ บุญพาเกิด ใครมีบุญกุศล
เกิดมาแล้วก็สมความปรารถนา ทำสิ่งใดก็ประสบความสำเร็จ

เวลาบุญพาเกิดเหมือนกัน แต่บุญเราไม่เท่ากับบุญคนอื่น บุญเรามีน้อยกว่าคนอื่น เกิด
มาขาดตกบกพร่อง เกิดมามีแต่ความทุกข์ความยากในหัวใจ เกิดมามีแต่ความบีบคั้นในหัวใจ
เกิดมามีแต่ความทุกข์ยาก ถ้าความทุกข์ยากอย่างนี้ เห็นใหม่ มันก็บุญพาเกิด เพราะได้เกิดเป็น
มนุษย์นี่เป็นอริยทรัพย์

การเกิดเป็นมนุษย์มีคุณค่ามาก แต่! แต่คนสร้างมาไม่เหมือนกัน คนสร้างมาไม่เท่ากัน
คนที่สร้างมา สร้างมาสูงส่ง เขาก็ประสบความสำเร็จของเขา เขามีความสุขของเขา เขา
เพลิดเพลินในชีวิตของเขา แต่ถ้าวันไหนเขาขาดตกบกพร่องขึ้นมา วันไหนเขามีสติปัญญา
ขึ้นมา เขารู้เท่าขึ้นมา เขาจะเสียดายเวลาของเขา

แต่ของเรา ถ้าเรามีสติปัญญาของเรา เราชวนชวายตั้งแต่ตอนนี้ ถ้าเราชวนชวาย เราจะ
ประพฤติปฏิบัติของเราด้วยสัจจะ ด้วยความจริงของเรา แต่ด้วยกำลังหัวใจของเรามันอ่อนแอ
อ่อนแอ เห็นใหม่

เวลาเรามีครูบาอาจารย์ของเรา ครูบาอาจารย์ของเราท่านจะเทศนาว่าการ ใจที่สูงกว่า
จะดึงจิตใจที่ต่ำกว่าขึ้นมา การแสดงธรรมก็แสดงประสบการณ์ของใจดวงนั้น ใจดวงนั้นเคย
ประพฤติปฏิบัติล้มลุกคลุกคลานมาอย่างไร แล้วเวลานี้ขึ้นมา ยืนขึ้นมาได้อย่างไร แล้วถ้ามี
สติปัญญาชวนชวายเข้าไปในหัวใจของตน ถ้ามันจิตสงบแล้วเห็นสติปัญญาฐาน ๔ ตามความเป็น
จริง ถ้าเห็นสติปัญญาฐาน ๔ ตามความเป็นจริง เวลาการประพฤติปฏิบัติความจริงๆ มันอยู่ที่นี้ มัน
อยู่ที่อริยสัจอยู่ที่สัจจะความจริง แต่สัจจะความจริงอันนี้ อันนี้! ถ้าสัจจะความจริงอันนี้มัน
ปฏิบัติขึ้นมา มันจะเป็นคุณธรรมในใจ

แต่สัจธรรมในหัวใจของเรา เห็นใหม่ มันไม่เป็นความจริงอย่างนั้น ดูสิ เวลาทางโลกเขา
เขาทำคุณงามความดีของเขา ถ้าคุณงามความดีของเขา มันเป็นอามิสๆ คำว่า “เป็นอามิส” มัน
เป็นอนิจจัง เราทำคุณงามความดีขนาดไหน ความดีก็ตั้งให้ความดีอย่างนั้น คนดี เห็นใหม่ ไป
เกิดบนสวรรค์ คนดีไปเกิดสมความปรารถนา เขาก็เวียนว่ายตายเกิดในวิญญูะ

แล้วคนถ้ามันขาดมันก็มีกิเลสตัณหาความทะยานอยากในหัวใจอยู่แล้วใช่ไหม ถ้ามันมี
สิ่งใดมากระตุ้นมาเร้าในหัวใจของเรา คนเราถ้าไม่มีสิ่งใดมาเร้า สิ่งใดเนี่ยมันก็อยู่ของมันได้ ถ้า
มีสิ่งใดมากระตุ้นมาเร้า สิ่งนั้นมันก็จะไปตามกิเลสตัณหาความทะยานอยาก มันอยู่ที่เวรที่
กรรมของคน ถ้าเวรกรรมของคน เวลาเราเกิดมา ดูสิ สมัยพุทธกาล ใครเกิดมาพร้อมกับองค์
สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเขาเรียกสหชาติๆ สิ่งนั้นหาได้ยาก หาได้ลำบาก สิ่งที่เราได้ลำบาก

เพราะอะไร เพราะเกิดจากผู้ที่มีคุณธรรมในหัวใจ

ดูสิ ดูเวลาพระอัญญาโกณฑัญญะเกิดมาเป็นพราหมณ์ พราหมณ์เขาเรียนไตรเพทมาครบ สุดท้ายแล้วเวลาเจ้าชายสิทธัตถะประสูติ พระเจ้าสุทโธทนะให้พราหมณ์มาพยากรณ์ เขาไม่เห็นนั่นนะ เขาบอกต้องออกบวช ต้องเป็นศาสดาอย่างเดียว ต้องเป็นอย่างเดียว แล้วเขารอ รอ เห็นไหม เขารอของเขา

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าออกบวช เขาตามไป ตามไปอุปัฏฐากอุปัถม์ภักดิ์ เพื่อต้องการสังฆกรรมอันนี้ สังฆกรรมคือว่าอริยสังข์จะความจริงที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้แล้วจะได้บอกเราบ้าง สิ่งที่เขาแสวงหา เขาแสวงหาสิ่งที่ยังไม่มี เขายังมีความแสวงหา มีความอยากได้ขนาดนั้น

นี่เราเกิดมากิ่งพุทธกาลนะ กิ่งพุทธกาลศาสนาจะเจริญอีกหนหนึ่ง เจริญที่ไหน เจริญที่ว่ามีมนุษย์ สิ่งที่เป็นประเพณีวัฒนธรรม เราก็ทำบุญกุศลของเรา เราก็เป็นชาวพุทธ ชาวพุทธตามประเพณีกัน เรามีครูบาอาจารย์ของเรา เรามีหลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นท่านค้นคว้าของท่าน ท่านทำความจริงของท่าน ท่านทำความจริงของท่านแล้วท่านมีอำนาจวาสนา ถ้าไม่มีอำนาจวาสนาทำความจริงของท่าน กว่าจะได้ขึ้นมามันก็แสนทุกข์แสนยากอยู่แล้ว

ดูสิ เวลาหลวงปู่เสาร์ท่านเทศน์ว่า การ ท่านบอกว่า **“ทำให้มันดู มันยังไม่เอาเลย แล้วไปสอนมัน มันจะฟังหรือ”** แต่หลวงปู่มั่นท่านตรากตรำของท่าน ท่านพยายามของท่าน เพราะอะไร เพราะว่าท่านขวนขวายของท่านมา ท่านได้สังฆกรรมในหัวใจนี้มา ท่านสร้างศาสนทายาทมาเพื่อสืบต่อไป

สิ่งที่เวลาท่านทำ ท่านทำมาอย่างนั้นนะ คนที่ไม่มีอำนาจวาสนา แม้แต่จะบรรลุดุธรรม แม้แต่จะมีดวงตาเห็นธรรมมันแสนทุกข์แสนยาก พอแสนทุกข์แสนยากขึ้นมาแล้วมันเป็นเรื่องจริงขึ้นมาแล้ว เราจะมาสืบต่อๆ ศาสนาทายาท เราจะมาเผยแผ่ เราจะมาเพื่อจูงหัวใจของสัตว์โลก มันจะทำอย่างไร คนต้องมีอำนาจวาสนานะ

ถ้าไม่มีอำนาจวาสนามันลึกลับซับซ้อนในใจ สิ่งที่ว่าเวลากิเลสนะ ดูสิ เวลามันบีบคั้นในใจของเรา เราก็ไม่พอใจทั้งนั้น ไม่พอใจทั้งนั้น แต่เราไม่รู้จะทำอย่างไรกับมัน เราไม่รู้จะทำอย่างไรกับเรื่องความรู้สึกนึกคิดของเราที่มันตอกย้ำ มันย้ำหัวใจของเรา เราไม่รู้จะทำอย่างไรกับมัน

พอเราเป็นชาวพุทธๆ ชาวพุทธก็บอกให้ทำบุญกุศล ทำบุญกุศล ทาน คีล ภาวนา ทำทานก็ทำดี ทำกันแล้ว เรามีศีล มีศีลขึ้นมาก็กิเลสมันก็ดิ้นรนของมัน ใครจะถือศีล ใครจะมีศีลในหัวใจ มันจะดิ้นรน “ทำไม่ได้ ชาวโลกเขาอยู่กันสุขสบาย เรามีธุรกิจของเรา เรามีหน้าที่การ

งานของเรา เราพูดจะไม่โกหกมดเท็จไม่ได้เลย” “ไฉนมันวิตกกังวลไปหมดเลย ทั้งๆ ที่เราไม่มีเจตนา เราไม่มีเจตนาทำความผิดสิ่งใด แต่สังคมเขาเป็นแบบนั้น เราก็ตั้งสติปัญญาของเรา เราพูดตามความเป็นจริง

สิ่งใดถ้าพูดตามเป็นจริงถ้ามันหยาบๆ ขึ้นมา เวลาผิดพลาดไปแล้วมันก็คอยเร้าอยู่ อย่างนั้น พระของเราเนะ เวลาทำผิดเป็นอาบัติเขายังปลงอาบัติเลย เพราะอะไร เพราะผิดอาบัตินะ ผิดเพราะไม่รู้ ผิดเพราะความลึกลับสงสัย ผิดเพราะทำผิดจริงๆ ความผิดมันมีมหาศาลเลยละ

เพราะธรรมชาติขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าประเสริฐมาก คำว่า “ประเสริฐมาก” เราจะมีวิธีการเข้าไปหาสัตว์ธรรมอันนั้น เราจะต้องมีสติมีปัญญา ต้องมีวุฒิภาวะในใจของเรามันถึงจะเข้าไปต่อสู้อะไรที่มันกดดันหัวใจของเรา ที่มันทิ่มแทงในหัวใจของเรา ที่มันย่ำยีในหัวใจของเรา วิธีการทำอย่างไรไง พระพุทธศาสนาสอนอย่างนี้

ถ้าพุทธศาสนาสอนอย่างนี้ เราเป็นผู้ที่มีอำนาจวาสนา เราถึงได้มาบวชเป็นพระกัน ผู้ที่ประพฤติปฏิบัติเราก็ชวนชวายเป็นประพฤติปฏิบัติกัน ประพฤติปฏิบัติมันจะเอาความสุขมาจากไหน ในเมื่อเราจะชวนชวายเป็น มนุษย์จะล่วงพ้นทุกข์ด้วยความเพียร ความเพียร ความวิริยะ ความอุตสาหะ ในเมื่อมีการกระทำ ในเมื่อมีงาน ทำงานทุกคนก็ต้องอาบเหงื่อต่างน้ำทั้งนั้น

นี่ก็เหมือนกัน เวลาเราจะมาประพฤติปฏิบัติของเรา เราจะมาค้นคว้าในใจของเรา เห็นใหม่ แล้วงานอย่างนี้เป็นงานที่ละเอียด เห็นใหม่ เรายิ่งเฉยๆ หายใจเข้านี้ก็พุท หายใจออกนี้ก็โธ เติณจงกรมพยายามทำความสงบของใจเข้ามา ถ้ามีสติปัญญาขึ้นมา เห็นใหม่ ในทางจงกรม นั้น ในที่นี้ภาวนานั้น ถ้ามันเกิดสติ มันเกิดปัญญาขึ้นมา มันก็จะเห็นคุณค่าไฉน

แต่ถ้ามันไม่เกิดสติปัญญาขึ้นมา “เรามา นั่งอยู่ที่นี่ เรามาทุกข์ยากอยู่ทำไม เราไปทำหน้าที่การงานอย่างอื่น มันจะได้ประโยชน์มากกว่านี้” มันคิด เนอะ! ประโยชน์ที่มากกว่านี้ ประโยชน์อะไร ประโยชน์ที่มากกว่านี้มันประโยชน์ทางโลก ประโยชน์ที่มันกลืนกินเวลาของเราไป ซราคร่ำคร่าไปตลอด แล้วทำแล้ว ทำแล้วทำแล้ว งานทางโลกมันทำแล้วมันจะมีความลุล่วงไปได้ไหม

เราทำจนหมดชีวิตไป ดูสิ ใครมีธุรกิจการค้าก็ต้องมีรุ่นที่สอง รุ่นที่สาม มารับสืบทอดกันไป แล้วถ้ามีสติมีปัญญารักษาพรรคอันนั้นไว้ได้ ถ้าไม่มีสติปัญญาขึ้นมา แล้วตอนนี้ธุรกิจมันเปลี่ยนแปลงเร็วมาก มันต้องให้ทันโลกเขาตลอดเวลา การทันโลกเขาตลอดเวลา นั้นนะทำงานอย่างนั้นใช่ไหม ทำงานที่ว่าเรามา นั่งสมาธิภาวนากันมีความเหนื่อยความยาก เราไปทำงานอย่างอื่นที่ได้ประโยชน์มากกว่า

ประโยชน์อย่างนั้นมันประโยชน์ทางโลก ประโยชน์ทางโลกของเขา คนเราถ้ามันมีสติมีปัญญาะ มันขยันหมั่นเพียรนะ ทางโลกทำสิ่งใดเขาประสบความสำเร็จเพราะมันมีความประหยัคมัธยัสถ์ มีความขยันหมั่นเพียรของเขา ในเมื่อหัวใจของเขามีวุฒิภาวะที่เขาสร้างคุณงามความดีเขามา ถ้ามาบวชเป็นพระมาประพฤติปฏิบัติมันก็ทำจริงทำจังของเขา เพราะจิตนิสัยเป็นแบบนั้น จิตนิสัยอย่างใดเขาก็ทำของเขาอย่างนั้น

ถ้าจิตนิสัยครูบาอาจารย์ที่ท่านได้ชำระล้างกิเลสแล้ว ท่านก็พยายามจะให้อุบายเรา ให้เราขยันหมั่นเพียรๆ ความขยันหมั่นเพียร แล้วจิตนิสัยขึ้นมา ถ้ามันตรงตามจิตนิสัยมันก็เป็นประโยชน์กับเราไง ถ้ามันทำขึ้นมามันก็เป็นประโยชน์ ถ้าเป็นประโยชน์เป็นธรรมมันก็เป็นธรรมไง ถ้ามันไม่เป็นธรรมมันก็เป็นกิเลส

ทางโลกเขา เห็นใหม่ เกลือเป็นหนอนๆ คำว่า “เกลือเป็นหนอน” เห็นใหม่ สิ่งที่เขาทำ เป็นองค์กรใดก็ได้แล้วแต่ เขามีกติกาอะไรของเขา แล้วถ้ามันเป็นความลับของเขา เห็นใหม่ เอาไปแพร่พรายภายนอกนี่เกลือเป็นหนอน คนในแท้ๆ เอาเรื่องจากภายในไปแพร่พรายจากภายนอกให้เขาเข้ามาทำลายองค์กรของตน นี่เกลือเป็นหนอน

แล้วนี่เหมือนกัน เราปฏิบัติธรรมๆ ถ้ากิเลสมันเป็นหนอน ถ้าสังฆกรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นความจริง ถ้าเป็นความจริง ถ้าเรานั่งสมาธิ สมาธิก็ต้องเป็นสมาธิ ขึ้นมาสิ เรามีศีล มีสมาธิ มีปัญญาขึ้นมาถ้าเป็นสังฆกรรมๆ กิเลสมันกลัวธรรม กลัวธรรมะอย่างนี้ กลัวธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ากับผู้ที่ประพฤติปฏิบัติจริง ความจริงเท่านั้น ถ้าความจริงเข้าไปแล้วมันจะไปกำราบปราบปรามกิเลสต้นหาความทะยานอยากในใจของเรา

ถ้ากิเลสมันเป็นหนอน เห็นใหม่ มันยุมันแห้ง มันตะแบงเราไปตลอด ถ้ามันเราทำไปแล้ว เป็นธรรมๆ เป็นธรรมจริงใหม่ ถ้าเป็นธรรมจริงมันต้องเป็นความจริงสิ ดุสิต สติธรรม สมาธิธรรม ปัญญาธรรม ถ้าสติ สติมันก็ยับยั้งแล้ว คนมีสติที่สมบูรณ์มันจะคอยยับยั้ง ยับยั้งไม่ให้กิเลสมันครอบงำ ยับยั้งไม่ให้มันแผ่สายไปตามอำนาจของมัน ถ้าเรามีสติปัญญาเท่าไร เรายังรักษาของเรา เราดูแลหัวใจของเราด้วยปัญญาของเรา มันจะรู้เท่าๆ รู้เท่าตามความสามารถของตน ใครมีความสามารถขนาดไหน มีความสามารถมากขึ้นมันก็ดูแลหัวใจเราได้มากขึ้น ถ้าดูแลหัวใจได้มากขึ้น เขามีสติของเขา เขามีความสงบระงับในใจของเขา

แต่ถ้าสติเรามันหยาบ เราก็ได้แต่รักษาสภาพในสมณะของเราได้ แต่สิ่งที่เราจะสร้างขึ้นมาๆ สร้างขึ้นมาด้วยบุญด้วยกุศล สร้างขึ้นมาด้วยความเป็นจริงของเราละ ด้วยการที่เวลาประพฤติปฏิบัติขึ้นมามันจะเป็นจริง เป็นจริงจากการปฏิบัติ

ถ้ามันเป็นจริงขึ้นมา มีสติขึ้นมา มันก็ยับยั้งได้หมด แล้วมันเท่าทัน เท่าทันไม่ให้อารมณ์

มันแผดเผาไหม้ ก็เลสตั้มหาความทะยานอยากมันไปกว้านเอามาแผดเผาเราหมด ถ้ามันยังมี ศรัทธาความเชื่ออยู่มันยังร่วมเย็นอยู่ แต่ถ้ามันเลื่อมสภาพไป เวลานั้นเป็นกิเลสล้วนๆ ในหัวใจ มันร้อนไปหมด นุ่นก็ดี นี่ก็ดี นุ่นคือภายนอกใจ มันไปเอาไฟมาแล้วละ นุ่น นุ่นมันไปกว้านมา แล้วยังใจเราละ

อะไรในโลกนี้ สรรพสิ่งในโลกนี้มันจะมีเพราะมีเรา ถ้าเราไม่ไปรับรู้มันก็มีของมันอยู่ อย่างนั้น แต่มันไม่ยุ่งอะไรกับเราเลย เขาก็อยู่ของเขา โลกก็อยู่ของเขา สรรพสิ่งในโลกนี้เป็น อนิจจัง มันแปรปรวนของมันไปตลอดเวลา ก่อนที่เราจะเกิดมา มันก็เป็นอยู่อย่างนี้อยู่แล้ว

แล้วเราปัจจุบันนี้ถ้าเราอยู่ทางโลก เขาก็อยู่ทางโลก เขาต้องปากกัดตีนถีบไปกับเขา แต่ เราสละโลกมา เหยียดมีสองด้าน โลกกับธรรม ปัจจุบันนี้เรามาบวชเป็นพระ เพราะเราเกิดมา เป็นมนุษย์ เกิดมาพบพระพุทธศาสนา ประเทศไทยมีศาสนาพุทธเป็นศาสนาประจำชาติ ถ้ามี ศาสนาพุทธประจำชาติ ประชาชนเขามีวัฒนธรรมของเขา ถ้าเขามีวัฒนธรรมของเขา บริษัท ๔ ภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกา

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าฝากศาสนาไว้กับบริษัท ๔ ถ้าบริษัท ๔ ถ้าเราไม่ได้ บวชเราก็เป็นอุบาสก ถ้าเราบวชแล้วเราก็เป็นพระ ถ้าเราเป็นพระขึ้นมาแล้ว เราชวนขวายเป็นของเรา เรามีการกระทำของเรา เราทำความเป็นจริงของเรา เพราะมันเป็นประเทศของชาวพุทธใน ชาวพุทธเขาส่งเสริม ชาวพุทธเขายกย่องบูชาผู้ที่ประพฤติปฏิบัติ เพราะเราประกาศตนว่าเรา เป็นภิกษุ เราประกาศตนว่าเราเป็นพระ ถ้าเราเป็นพระเราก็มีศีลสมมูรณในความเป็นพระ

ถ้ามีความเป็นพระแล้ว เราบวชแล้ว เราเป็นพระโดยสมมุติ สมมุติว่ามันถูกต้องดีงาม โดยธรรมวินัย แต่ถ้าถูกต้องตามธรรมวินัยแล้ว เราอยากจะเป็นพระ พระจริงๆ พระจากหัวใจ ของเรา เพราะเราอยากได้สัมผัส เราอยากได้สัมผัสธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธ เจ้า ที่เรามาประพฤติปฏิบัติกันอยู่นี้ เราอยากเกิดมรรคเกิดผลในใจ ถ้าอยากเกิดมรรคเกิดผล ในใจ มันเป็นเรื่องจริงฯ ธรรมคือธรรม เกลือมันคือเกลือ ไม่ใช่หนอน

เวลาเขาทำนาเกลือ เขากว่าจะได้เขาต้องรดน้ำเข้ามาให้น้ำมันระเหยไปด้วยการตาก แดด เห็นไหม จนน้ำมันเข้มข้นขึ้น เวลานั้นตกลึกขึ้นมาเป็นเกลือขึ้นมา เขาต้องทำ เขาต้อง เก็บ ต้องกวาดของเขา เขาต้องรักษาของเขา แล้วถ้าเกลือเป็นหนอนๆ เกลือเป็นหนอนแล้วมัน ได้ประโยชน์อะไรละ หนอนนี้มันเป็นในธรรมชาติของมัน มันมีของมันอยู่แล้ว นี่มันเป็นสุภาสิต

แต่ถ้ามันเป็นความจริง เกลือเป็นหนอนๆ เห็นไหม แล้วเราประพฤติปฏิบัติขึ้นมา ศีล สมาธิ ปัญญาเป็นธรรมๆ แต่ถ้ากิเลสเป็นหนอนๆ มันก็จิ้มมันก็ไซ้ มันก็ทำให้ลุ่มลुकคูลูกคูลาน อยู่อย่างนี้ ถ้ามันทำลุ่มลुकคูลูกคูลานอยู่อย่างนี้เราจะโทษใคร ครูบาอาจารย์ที่ท่านประพฤติ ปฏิบัติแล้ว ท่านไม่เคยโทษองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ไม่เคยโทษพระพุทธ พระธรรม

พระสงฆ์ สัจธรรม แก้วสารพัดนึกที่เป็นความจริงอันนั้น ท่านจะโทษกิเลสต้นหาความทะยานอยากของเรา กิเลสต้นหาความทะยานอยากของเรามันล้นฝั่ง มันล้นฝั่ง เห็นไหม แล้วกิเลสมันเป็นหนอน เป็นหนอนแล้วมันทิ่มมันแทง เวลาประพฤติปฏิบัติไปถ้าสิ่งใดไม่สมควรปรารถนาน้อยเนื้อต่ำใจไปตลอด

“ไหนว่าบวชเป็นพระมันจะมีความสุข ไหนว่าประพฤติปฏิบัติแล้วมันจะเกิดวิมุตติสุขแล้วทำไมมันทุกข์มันยากขนาดนี้”

มันทุกข์มันยากขนาดนี้มันต้องมีการกระทำดี มันมีการกระทำของมัน มันถึงจะมีความสุขไง ถ้ามันทุกข์มันยากขนาดนี้ พอจิตมันสงบขึ้นมามันก็มีความสุข สุขอื่นใดเท่ากับจิตสงบไม่มี สัมมาสมาธิจริงๆ มันเป็นแบบนั้น ธรรมเป็นธรรม สมาธิเป็นสมาธิ ไม่ใช่เป็นหนอน ถ้ามันเป็นหนอน หนอนมันก็เจาะมันก็ไซ้ มันก็ทำให้ล้มลุกคลุกคลานไป

นี่ก็เหมือนกัน ถ้าเราทำของเรา ถ้าเป็นความจริงขึ้นมา ธรรมต้องเป็นธรรม สมาธิต้องเป็นสมาธิ ปัญญาต้องเป็นปัญญา แล้วถ้าศีล สมาธิ ปัญญามันเกิดขึ้นมา เราจะดูแลรักษาอย่างไร เวลาอย่างไม่มี เราก็พยายามชวนชวายของเรา เพราะอะไร เพราะเราเป็นปุถุชน ปุถุชนคนหนา คนหนาเห็นใหม่มันติดไปหมด จิตนิสัยสิ่งใด ชอบสิ่งใด สิ่งนั้นมันกระทบแล้วไปเลย แต่ถ้าเรามีสติมีปัญญาเราก็ยับยั้งของเรา เห็นใหม่ ยับยั้งของเรา ฝึกหัดของเรา ล้อมกรอบไว้ ชีตวงไว้ว่าไม่ให้มันออกไปนอกกลุ่มนอกรทาง ชีตความรู้อีกนึกคิดไว้

เห็นใหม่ บวชเป็นพระ พระต้องอยู่วัดอยู่วา แล้วความคิดมันอยู่ที่ไหน ความคิดเกิดจากจิต ตัวเองอยู่แต่ความคิดมันส่งออกไปข้างนอกหมดเลย แต่ถ้าตัวเราอยู่ที่นี่ เราก็เอาหัวใจไว้ในร่างกายนี้ แล้วบังคับไว้ เดินไปไหนก็พุทโธไว้ตลอด ถ้ามันเป็นสมาธิ แต่เราก็กำหนดพุทโธไว้ พุทโธ คำบริกรรม

คูลี เด็กที่มันเกิดขึ้นมาใหม่ มันจะหัดคลานหัดเดิน พ่อแม่ต้องพยายามจูง ต้องพยายามเกาะไป ถ้าเขามีสิ่งใดเด็กมันจะเกาะสิ่งนั้นไป จิตใจที่มันไม่มีหลักมีเกณฑ์ จิตใจที่ยังไม่มีความชำนาญ ครูบาอาจารย์ที่ชำนาญแล้วท่านกำหนดของท่าน จะเข้าสมาธิด้วยความชำนาญของท่าน ท่านเข้าของท่านได้เลยนะ

แต่ของเรา เราไม่มีความชำนาญใช่ไหม เราไม่มีความชำนาญ จิต หัวใจของเราที่มันล้มลุกคลุกคลานมันต้องเกาะสิ่งใดไว้ก่อน อย่างน้อยต้องเป็นปัญญาอบรมสมาธิ ปัญญาอบรมสมาธิหรือกำหนดพุทโธ ธัมโม สังโฆ จิตมันต้องเกาะไว้ ถ้าจิตมันเกาะไว้ ถ้ามันลุกขึ้นเดินได้ ถ้ามันเกาะแล้วพอมันเดินได้แล้วมันไม่อยากจะเกาะ คนเราเดินได้ด้วยตัวเองต้องอยากมีมือที่สามหรือเท้าที่สามมาคอยกีดขวางเราไหม คนที่เดินได้อยากเดินได้ด้วยตัวเอง

แต่ที่มันเดินไม่ได้ เห็นไหม ก็เลสเป็นหนอนๆ ใจ มันไปอ้างว่าสิ่งนั้นเป็นธรรมๆ โดยความเข้าใจผิด รู้เท่าไม่ถึงการณ์ เพราะรู้เท่าไม่ถึงการณ์แล้วคิดว่าตัวเองมีสติมีปัญญาเท่านั้น มีอารมณ์ความรู้สึกอย่างนี้ก็คิดว่าอย่างนี้เป็นธรรมๆ เพราะอะไร เพราะมันจินตนาการแล้วมันแว้งแว้งไปหมด พอจินตนาการไปแล้วเพราะอะไร เพราะจิตนี้มันเป็นได้หลากหลายนัก ครูบาอาจารย์ที่ท่านประพฤติปฏิบัติมาท่านเห็นความมหัศจรรย์ของมัน เห็นไหม

เวลาทางโลกเขา เวลาคน เวลาคนไปเที่ยวป่าเที่ยวเขาไปในที่สงบสงัดเขากลับผี เขากลับผีกลัวสางกลัวต่างๆ แต่เขาไม่เคยคิดหรือว่าไอ้คนที่เดินได้ ไอ้คนที่ใช้ชีวิตอยู่มันมีจิตอยู่ดวงหนึ่ง จิตดวงนี้ เห็นไหม จิตดวงนี้มีระลึกไม่ได้ แต่ความคิดที่เกิดจากจิตนี้ไปกลัวคนอื่นหมดเลย ทั้งๆ ที่ไม่เคยรู้เคยเห็นความเป็นจริงในหัวใจของตนเลย

แต่ถ้ามีสติมีปัญญาขึ้นมันจะไปกลัวสิ่งใดละ สิ่งที่ว่ากลัวผีกลัวสางนั้นนะ ผีสางที่เขาเป็นวาระของเขา จิตของเขาเกิดเป็นสัมผัสเวสี เกิดเป็นผีต่างๆ อันนั้นเพราะวาระของเขา ถ้าเป็นวาระของเขา เวลาเขาหมดวาระนั้นเขาก็ไปเสวยภพชาติใหม่

แต่ของเรา เราคิดของเราไปเองไง เพราะเราไม่รู้ไม่เห็นไง เพราะด้วยกิเลสตัดหาความทะยานอยาก ด้วยการเวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะ สิ่งที่มีการเวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะมันซับซ้อนแต่ละภพแต่ละชาติมา จิตทุกดวง เห็นไหม เวลาเวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะไม่มีต้นไม่มีปลายเท่านั้น

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ขึ้นมาด้วยบุพเพนิวาสานุสติญาณ จุตูปปาตญาณ อาสวักขยญาณ โดยจิตขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าดวงเดียวที่หมุนไปในวัฏฏะนั้น ท่านเห็นของท่านมาหมด ท่านยืนยันไว้ในวิชา ๓ ในการตรัสรู้ขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

แล้วจิตขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นอย่างนั้น แล้วจิตพวกเราจะเป็นอย่างนั้นหรือไม่ ถ้าจิตของเราเป็นอย่างนั้นเพราะอะไร เพราะจิตนี้มันเวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะ มันได้ซับซ้อน มันได้มีเวรมีกรรมของมันมา มีเวรมีกรรมมันเลยคิดได้ มันก็เลยจินตนาการได้จากความเคยเป็นของของตน แล้วถ้ามันจินตนาการได้กับความเคยเป็นของของตน แต่ไม่เคยประพฤติปฏิบัติจนเข้าถึงสังขาร มันเลยจินตนาการธรรมะสังขารโดยความเป็นจริงไม่ได้

พอมันจินตนาการสังขารด้วยความจริงไม่ได้ แต่มีอำนาจวาสนาขึ้นมาเพราะได้สร้างบุญกุศลมา เพราะได้สร้างบุญกุศลมาถึงมีศรัทธา เพราะสร้างบุญกุศลมาจนถึงฟังเหตุฟังผลไปมองเห็นว่าสังขาร พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ พระธรรมๆ สังขารขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามีคุณค่า ธรรมและวินัยเป็นศาสดาของเรา ถ้าธรรมและวินัยเป็นศาสดาของเรา เรายอมตนลง ยอมตนลง เรามาบวชพระกัน เราบวชพระขึ้นมาเพราะเรายอมรับองค์สมเด็จพระ

พระสัมมาสัมพุทธเจ้า เราอยากจะประพฤติปฏิบัติตามสังฆธรรมอันนั้น เราพยายามค้นคว้าให้มันเป็นความจริงขึ้นมาในใจของเราให้ได้

ถ้าเราค้นคว้าความจริงในใจของเราให้ได้ เราถึงว่าเป็นคนที่ยอมลง เราถึงเป็นคนที่มีความอดทน อดทนอย่างไร ถ้ามีอดทนปฏิบัติตามความเป็นจริงอันนี้ ถ้าปฏิบัติตามความจริงอันนี้ ศีล สมาธิ ปัญญา ศีลเป็นศีล สมาธิเป็นสมาธิ ปัญญาเป็นปัญญา แต่มันเกิดขึ้นให้มันเกิดขึ้นตามความเป็นจริงของมัน ถ้าเกิดขึ้นตามความเป็นจริงนะ ธรรมเป็นธรรม ถ้าธรรมเป็นธรรมขึ้นมา มันเป็นเรื่องจริง ๆ ขึ้นมา ถ้าทำของเรา ขวนขวายของเรา ไม่ต้องไปมักมากอยากใหญ่ ไม่ต้องมักว่าเราจะถึงสิ้นกิเลสวันไหน ไปคิดแต่อยากได้อะไรดีขึ้นมา ความอยากได้อะไรดีอันนั้นมันก็เป็นกิเลสอันหนึ่ง

เวลาเราตั้งใจ เห็นใหม่ เราเกิดเป็นมนุษย์ เกิดมาพบพระพุทธศาสนา เรามีศรัทธามีความเชื่อของเราแล้ว เรามีความพร้อมแล้ว ถ้ามีความพร้อมแล้วเราศึกษา ศึกษาด้วยศรัทธา ศึกษาด้วยเป็นภาคปริยัติ ศึกษาด้วยความเป็นปัญญาเป็นแนวทางของเรา แต่เวลาปฏิบัติต้องวางให้หมดๆ แล้วมันก็สงสัยไปหมด มันสงสัยไปเรื่อยแปดพันเก้า เห็นใหม่ กิเลสเป็นหนอน กิเลสเป็นหนอนมันคอยทิ่มคอยตำในหัวใจใจ คอยทิ่มคอยตำให้เราารู้สึกนึกคิดอย่างไร

ถ้าเรามีสติปัญญา เราวางให้หมด ฉะนั้น คำว่า “เราวางให้อยู่กับปัจจุบัน” ในปัจจุบันนี้ เราอยากจะประพฤติปฏิบัติของเรา เห็นใหม่ ฟังธรรมๆ ขณะที่ฟังธรรมกำหนดไว้เฉยๆ เสียงมันจะมากกระทบหูเราเอง ไม่ต้องไปอยากรู้อยากเห็นอะไรทั้งสิ้น เวลาครูบาอาจารย์ท่านแสดงธรรม ท่านแสดงธรรมโดยเป็นมาตรฐานขึ้นไป

จากเริ่มต้น จากฝึกหัด หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นท่านสอนให้ทำความสงบของใจเข้ามา ก่อน ถ้าใจมันสงบขึ้นมามันต้องมีเหตุมีผลของมัน แล้วถ้าใจมันสงบ สงบเพราะการกระทำของเรา แต่ขณะที่เราฟังธรรมๆ เราอาศัยฟังสิ่งนั้น เราปฏิบัติของเราเอง เรากำหนดพุทโธ เราใช้ปัญญาอบรมสมาธิมีการกระทำในหัวใจ

แต่ถ้าเรากำหนดไว้เฉยๆ เสียงนี้จะมากกระทบ กระทับกับเราเอง ถ้าเสียงนี้มากกระทบกับเราเอง ด้วยเหตุด้วยผลเรากล่อมใจของเรา เหมือนกำหนดพุทโธเหมือนกันเลย เหมือนกับใช้ปัญญาอบรมสมาธิเลย แต่ปัญญาอันนี้เป็นปัญญาของครูบาอาจารย์ท่านมีประสบการณ์ของท่าน ท่านเทศนาว่าการตามกิริยาของใจ ใจมันออกคิดอย่างไร ใจมันติดติด้อย่างไร ถ้าใจมันติดติด้อย่างไร ท่านพยายามบอก ใจดวงใดที่มันติดติด้อย่างไรต้องพยายามหาความสงบของใจให้ได้ ถ้าหาความสงบของใจให้ได้มันจะเป็นจิตตั้งมั่นๆ หัวใจที่ตั้งมั่น หัวใจที่มันตั้งมั่นมันมีกำลังของมัน

หัวใจที่ไม่ตั้งมั่นมันเหลวไหล เพราะมันเหลวไหลมีแต่สัญญาอารมณ์ ความรู้สึกนึกคิด

อย่างนั้นเป็นความรู้สึกลึกซึ้งคิดทางโลก เวลามันบอกว่าศึกษาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามาเพื่อเป็นประโยชน์ ศึกษามาเป็นภาคปริยัติ ศึกษาแล้วขอให้ประพฤติปฏิบัติต่อเนื่องกันไป ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเขาศึกษาไว้ให้เป็นแนวทาง ศึกษาไว้ให้เป็นการประพฤติปฏิบัติ บอกว่า “ธรรมะเป็นธรรมชาติ ธรรมะเป็นธรรมชาติ” เพราะฉะนั้นจะความจริงเป็นธรรมชาติอย่างนั้น แต่ธรรมชาติไม่ได้เป็นของเราไป

แต่ถ้าเป็นของเราธรรมะส่วนบุคคล ธรรมะจากใจของเราสิ ถ้าธรรมะจากใจเราศึกษา มาแล้ว เราจะปฏิบัติ เราวางสิ่งนั้นไว้ก่อน เราปฏิบัติให้เป็นความจริงขึ้นมา ถ้าปฏิบัติให้เป็นความจริงขึ้นมาให้เป็นปัจจุบันๆ กำหนดพุทโธๆ ถ้าจิตมันสงบ สงบแล้วฝึกหัด พอมันสงบขึ้นมา มันก็มหัศจรรย์ แล้วมหัศจรรย์ทำอย่างไรมันถึงสงบละ เพราะมันเป็นปัจจุบันใจ มันสมดุลของมัน มันก็สงบของมัน คนที่ไม่มีสติปัญญาครอบคอบพอ ถ้ามันสมดุลของมันด้วยบุญกุศลมันก็สงบได้ มันก็เป็นสมาธิได้

แต่ถ้าคนที่อำนาจวาสนาเราสร้างของเรามาน้อย เราพยายามทำของเรา นี่การกระทำแบบนี้ เพราะการกระทำของเรา เราเป็นคนทำเอง มันสงบไม่สงบ มันสงบโดยการกระทำของเรา สงบด้วยสติด้วยสมาธิ มันสงบเข้ามา ถ้าสงบเข้ามา นี่ไง ธรรมเป็นธรรม ถ้ามันเป็นจริงอย่างนี้ มันไม่ใช่กิเลสเป็นหนอน กิเลสเป็นหนอนมันคอยยุคอยแหย่ คอยทำให้มันเสียหายทั้งนั้น ถ้ามันเสียหายอย่างไร เราทำใจของเรา

จิตนี้เป็นได้หลากหลายนัก ครูบาอาจารย์ท่านเห็นของท่าน เกิดเป็นมนุษย์เกิดเป็นใครก็ได้แล้วแต่ถ้าเขามีปฏิสนธิมานะของเขา เขาถือตัวถือตนของเขา เขาบอกความเป็นมนุษย์ของเขา เขามีความสุขของเขา เขามีปฏิสนธิมานะของเขา เขาเห่อเหิมทะเยอทะยานของเขา แต่เวลาถึงที่สุดแห่งชีวิตเขาตายไป มันไปไหนละ ถ้าเขาทำบุญกุศลมันไปเกิดตามกรรม ทำบุญกุศลก็ไปเกิดเป็นเทวดา เป็นอินทร์ เป็นพรหมของเขา ถ้าเขาทำบาปอกุศลเขาก็เกิดนรกอเวจี

มันก็เป็นผลของวิภวัญจะ มันก็เป็นความจริงอันหนึ่ง มันเป็นข้อเท็จจริงอย่างนั้น ถ้าเป็นข้อเท็จจริงอย่างนั้น แต่ของเรา เรามีสติปัญญา ข้อเท็จจริงของเรา เราจะประพฤติปฏิบัติให้เกิดมรรคเกิดผล ถ้าเกิดมรรคเกิดผลมันจะหักออกจากวิภวัญจะ ถ้ามันจะหักออกจากวิภวัญจะใครเป็นคนหัก

วิภวัญจะ ดุสิต อวิชชาความไม่รู้ ความไม่รู้มันทำให้เวียนว่ายตายเกิดในวิภวัญจะ แต่เวลาเราประพฤติปฏิบัติถ้าจิตสงบเราก็รู้ มันมีสติมีสมาธิสมบุรณ์ ถ้ามีความสมบุรณ์ขึ้นมา จิตมันตั้งมั่นๆ พอจิตมันตั้งมั่นขึ้นมาแล้ว เราฝึกหัดของเรา เราฝึกหัดใช้ปัญญาของเรา เวลาปัญญามันเกิดขึ้นนะ มันมหัศจรรย์ๆ มันมหัศจรรย์เพราะมันเกิดมรรค

เราไม่เคยรู้เคยเห็นไง จิตนี้มันเคยเวียนว่ายตายเกิดในวิภวัญจะ มันเข้าใจได้ มัน

จินตนาการได้ถึงผลของวิญญูะ มันเลยกลัวผีกลัวสาง กลัวไปหมด แต่เวลาเราจะประพฤติปฏิบัติขึ้นมา เราจะจินตนาการเรื่องความเป็นสมาธิ เรายังจินตนาการไปไม่ถูก แม้แต่จิตเป็นสมาธิเรายังไม่เข้าใจว่าสมาธิมันเป็นอย่างไรเลย แต่ถ้าฝึกหัดบ่อยครั้งเข้าๆ แบบครูบาอาจารย์ที่ท่านประพฤติปฏิบัติบ่อยๆ ไซ้ใหม่ ถ้าเป็นสมาธิมันก็ไปติดในสมาธิ เพราะมันละเอียดลึกซึ้งมันมีความสุขของมัน ถ้าธรรมเป็นธรรม สมาธิเป็นสมาธิ มันละเอียดมันลึกซึ้ง แล้ววุฒิภาวะของจิตของเรามันอ่อนด้อย มันก็บอก “ไอ้โฮย! ว่างหมด มีความสุขมากๆ นิพพานเป็นอย่างนี้เอง” แต่ความจริงมันยังไม่ไซ้ ถ้าความจริงมันยังไม่ไซ้ แล้วฝึกหัดของเราบ่อยครั้งเข้าๆ พอเป็นสมาธิเพราะเวลามันเสื่อม มันเสื่อมจากสมาธินั้นมาไ้ เวลาเราจะเข้า เราก็ฝึกหัดจนเข้าสู่สมาธินั้นมาได้ไ้

การที่มันเสื่อมแล้วเราเข้าสมาธิ เราทำบ่อยครั้งเข้าจนมันมีความชำนาญ ถ้ามีความชำนาญขึ้นมา เวลาล้มลุกคลุกคลานขึ้นมาไ้สำคัญมาก เวลามันเสื่อม เสื่อมแล้วคนจะฟื้นฟูได้ยาก เสื่อมแล้วคนมันท้อแท้ ทำมาเกือบเป็นเกือบตาย ทุกข์ยากขนาดนี้ สุดท่ายแล้วเสื่อมหมดเลย ไม่มีอะไรเหลือให้เราเลย ทุกข์ยากมาก เป็นฟื้นเป็นไฟเผาใจอีกละ เวลากิเลสเป็นหนอนมันเป็นอย่างนี้ ทำให้หัวใจนี้ทุกข์หัวใจนี้ยาก ทั้งๆ ที่การประพฤติปฏิบัติมันก็เป็นงานที่ต่อสู้กับกิเลสนะ เป็นงานที่ต้องทุ่มเททั้งชีวิตนะ งานอย่างอื่นเราทำสิ่งใดถ้ามันไม่เสร็จวางไว้ก็จบ แต่งานในการภาวนาเวลามันเสื่อมไปแล้ว มันไม่ได้ขึ้นมา มันทำอะไรต่อไป

ครูบาอาจารย์ท่านถึงให้กำลังใจไ้ ให้กำลังใจให้ดวงค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นตัวอย่าง เวลาท่านออกประพฤติปฏิบัติอยู่ ๖ ปี ท่านทุกข์ยากขนาดไหน เวลาท่านตรัสรู้เองขึ้นมา ท่านตรัสรู้เองในใจของท่าน ตั้งแต่กำหนดลมหายใจเข้าออก อานาปานสติ ท่านกำหนดของท่าน ท่านดูแลของท่าน เวลาท่านจะเข้าจริงๆ ท่านมาเข้าในใจของท่านเพราะอะไร เพราะเวลามันทุกข์ มันทุกข์ที่ใจ เวลาเวียนว้ยตายเกิดในใจนี้ เวลาบุพเพ-นิวาสนาสติญาณก็รู้ขึ้นมาจากใจ จุตูปปาตญาณก็รู้ขึ้นมาจากใจ อาสวัชยญาณเวลามันชำระล้างกิเลสในใจของท่าน พอชำระล้างไปแล้วเสวยวิมุตติสุขๆ มันเป็นจริงๆ ไ้

พระพุทธศาสนานี้ยอดเยี่ยม ยอดเยี่ยมเพื่อสั่งสอนเราไ้ไ้ สอนคนนี้แหละ สอนมนุษย์เนี้ย พระพุทธศาสนาสอนลงที่มนุษย์ มนุษย์มีกายกับใจ เวลาร่างกายมันต้องการอาหาร ร่างกายมันต้องการความอบอุ่น เห็นไหม คนที่อยู่เมืองหนาวเวลาเขาหนาวขึ้นมา เขาก็หาความอบอุ่นของเขา เราอยู่เมืองร้อน เมืองร้อนเวลาฤดูกาลมันเปลี่ยนแปลงไป เราก็อาศัยตามฤดูกาลนั้น มนุษย์มีปัญญา มนุษย์รักษาตัวเองได้ แต่มนุษย์ยังไม่มีสติปัญญา เห็นไหม เวลาประพฤติปฏิบัติขึ้นมาไ้ให้กิเลสมันยุมนั้นหาย ถ้ามันวุฒิภาวะไม่ฟังอะไรทั้งสิ้น ไม่ฟังอะไรเลย

กาลามสูตร โดยประเพณีวัฒนธรรมเราเป็นชาวพุทธ มันเป็นตำนาน ทั้งที่ไ้ไม่ได้ศึกษา มันก็เข้าใจเรื่องอย่างไ้ได้ ตำนานในพื้นที่ ตำนานในท้องถิ่นเกี่ยวกับเรื่องพระพุทธ-ศาสนา

เพราะเมืองไทยของเรา เห็นใหม่ นับถือพระพุทธศาสนา มา ๗๐๐ กว่าปี แล้วสิ่งที่
พระพุทธศาสนา มันเข้ามาในสายเลือด ฉะนั้น เวลาเราเกิดมา เราได้ยินได้ฟังของเรามาอยู่
แล้วๆ ถ้ามันมีอำนาจมาขึ้นมา เราถึงจะทำของเราไป ถ้าเราทำจริงๆ มันจะทุกข์ มันจะยาก
ขนาดไหน มันทุกข์ยากเพื่อจะพ้นจากทุกข์

แต่ความทุกข์ของโลก ความทุกข์ความระทมในใจนี้ซ้ำเล่าๆ เวลาคนเกิดมา เห็นใหม่
พอคนเกิดมา มันมีคู่ครอง มันมีคู่ มันต้องมีความบาดหมางกันไปทั้งนั้น แล้วมันก็เลยกลายเป็น
การฝังใจกันไป แต่ถ้าเวลาเราเกิดมาในชาติปัจจุบันนี้ เราถือพรหมจรรย์ เราถือพรหมจรรย์เพื่อ
อะไร เพื่อจะเอาจริงเอาจังของเรา เราถือพรหมจรรย์ของเราเลย ถ้าถือพรหมจรรย์ พรหมจรรย์
เพื่ออะไร พรหมจรรย์ก็เพื่อพรหมจรรย์ไป พรหมจรรย์เพื่อความสะอาดบริสุทธิ์ไป พรหมจรรย์
ไม่ใช่เพื่อใครทั้งสิ้น พรหมจรรย์เพื่อหัวใจดวงนี้

ถ้าพรหมจรรย์เพื่อหัวใจดวงนี้ เห็นใหม่ ถ้ามันมีเจตนา มีความเชื่ออย่างนี้ มันก็มั่นคงของ
เราขึ้นมา ถ้ามันคงขึ้นมา เห็นใหม่ เราเดินจงกรม นั่งสมาธิภาวนามันไปได้แล้ว มันไปได้เพราะ
มันทำได้ งานนี้แสนทุกข์แสนยาก เพราะทุกข์เป็นอริยสัจ ทุกข์เป็นความจริง เราเผชิญหน้ากับ
มันนะ ที่ไหนมีความร้อนเป็นไฟ เราจะดับไฟ เราต้องเข้าไปดับไฟที่กองไฟนั้น

นี่ก็เหมือนกัน เวลาเวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะ ก็ดวงใจดวงนี้เป็นผู้เวียนว่ายตายเกิดใน
วัฏฏะ แล้วถ้ามันจะพ้นก็ต้องพ้นจากดวงใจนี้ ถ้ามันพ้นจากดวงใจนี้เราทำอะไรเราจะทำจริง
ทำจังของเรา แล้วให้มีศีล ให้มีสมาธิ ให้มีปัญญาของเรา ไม่ให้กิเลสเป็นหนอน เป็นหนอนแล้ว
มันบากบั่น มันทำลาย ทำลายศรัทธา ศรัทธาของเราที่มันมั่นคงอยู่ที่นี่ มันจะทำลายให้เสื่อมไป
แล้วผู้ที่มีสติ เห็นใหม่ รักษาหัวใจของเราได้ เวลามันทิ่มมันแทง มันก็ทำให้เราเหลวไหล ถ้ายัง
ทำสมาธิได้ ทำความสงบได้บ้าง มันยุมันแห่จนคลายออกหมดละ ถ้าใช้ปัญญาก็เป็นสัญญา
แล้ว มันเป็นความจำ มันเป็นการคาดหมายไปทั้งนั้น มันไม่เป็นความจริงเลย

ความจริงขึ้นไปมันเป็นปัจจุบัน ถ้าเป็นปัจจุบัน เราถึงไม่คาดไม่หมายไป เวลาทำอะไร
ทำแบบไม่ต้องการสิ่งใดมันจะได้ แต่คนที่อยากได้ๆ มันไม่ได้หรอก แล้วเวลาปฏิบัติ ถ้าเราทำ
สมาธิได้ เราฝึกหัดใช้ปัญญาๆ ของเรา เวลามันเกิดประเด็นขึ้นมาในหัวใจ ถ้ามีสมาธิมันจับ
ต้องได้มันแยกแยะ มันแยกแยะของมันไป มันมหัศจรรย์นะ

ถ้ากิเลสไม่เป็นหนอนมันเป็นธรรมจริงๆ ขึ้นมา มันเป็นเรื่องหนึ่ง แต่ในปัจจุบันนี้ใน
ปกติแล้วเพราะคนเรามันมีกิเลสต้นเหตุความทะยานอยาก แล้วกิเลสเป็นแก่นของกิเลส มันอยู่
กับจิตของเราเวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะไม่มีต้นไม่มีปลาย มันสนิทแนบแน่นจนเหมือนเป็นเนื้อ
เดียวกันเลย แล้วเราจะมาแยกแยะของเรา

แล้วกิเลสเป็นอะไรละ กิเลสเป็นนามธรรม แล้วกิเลสมันเกิดจากไหน กิเลสมันเกิดจาก

ใจ มันเป็นนามธรรม นามธรรมมันก็เหมือนอากาศ เหมือนฝน ดูปนสี ฝนมันเกิดมาจากไหน หน้าแล้งไม่เห็นมีฝนเลย เวลาหน้าฝน ฝนมาจากไหนล่ะ มันมาจากความชื้นมันก่อตัวขึ้นมา เวลารวมตัวขึ้นแล้วมันเป็นก้อนเมฆ ก้อนเมฆถึงเวลาแล้วมันแตกกระจายมาตกมาเป็นเม็ดเป็นฝน

กิเลสมันอยู่ไหนล่ะ? กิเลสมันอยู่ไหน?

มันเป็นนามธรรม มันเกิดขึ้นมาจากการกระทำ เกิดขึ้นมาจากกิเลสต้นหาความทะยานอยาก มันเกิดมาจากตัณหาอันฝั่ง ด้วยความอยาก ด้วยความต้องการ ด้วยความปรารถนา กิเลสมันครอบงำหมดเลย แล้วมันอยู่ไหน? มันอยู่ไหน? นี่ไงกิเลสที่มันเป็นนามธรรมมันอยู่ไหนล่ะ? ฉะนั้น เราจะตามหากิเลสนู่น ความโลภ ความโกรธ ความหลงเป็นกิเลส แล้วเราไม่โกรธ ไม่โลภ ไม่หลง มันก็คิดเอาไง นี่กิเลสเป็นหนอน

แต่ถ้าครูบาอาจารย์ของเราจะ เราจะชำระล้างกิเลส ไม่ต้องไปยุ่งกับมัน มันก็คิดขวางเราไปทุกเรื่อง เราทำความสงบใจของเราให้เข้ามาก่อน ถ้าสงบใจแล้วมันเหมือนเรามีบาทมีฐาน มันมีที่มันคงของเรา ถ้าเรามีที่มันคงของเราแล้วนะ จิตสงบแล้วฝึกหัดใช้ปัญญาของเรา ถ้าฝึกหัดใช้ปัญญาของเรา ถ้าภาวนามยปัญญา มันเกิดขึ้นเราจะมีอาวุธ เราจะมีศีล สมาธิ ปัญญาไปต่อกรกับมัน ไปต่อกรกับกิเลสไง ถ้าจิตสงบมันเห็นกาย พิจารณากายของเรา เราพิจารณากายของเรา

นี่กิเลสมันคืออะไร?

กิเลสเป็นนามธรรม เหมือนอากาศ อากาศที่มันมีความชื้นต่างๆ มันก็ก่อตัวขึ้นมา นี่ก็เหมือนกัน สิ่งที่ว่าแรงปรารถนาความต้องการของเรา มันก็เป็นกิเลสต้นหาความทะยานอยาก เราพยายามทำความสงบของใจเข้ามา ถ้าใจมันสงบแล้วกิเลสมันสงบตัวลง กิเลสมันสงบตัวลง หมายถึงสัมมาสมาธิ ถ้ามันยังมีสมุทัย ยังมีการผูกการแหย่อยู่ มันจะมีความรู้สึกนึกคิด คิดโดยกิเลสต้นหาความทะยานอยาก มันเป็นโลกีย์ปัญญา เราฝึกหัดใช้ปัญญาของเรา

เรามีปัญญาของเรา ปัญญาตรีกในธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ตรีกในธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามันก็เหมือนนักวิทยาศาสตร์ นักวิทยาศาสตร์เขาเข้าใจเรื่องวิทยาศาสตร์ เขาเข้าใจเรื่องฝน เข้าใจเรื่องสภาวะอากาศ ฉะนั้น เขาถึงเข้าใจว่าฝนตกอย่างไร เขาเข้าใจว่าอากาศมันมีความชื้นขนาดไหน แล้วมันจะก่อตัวเป็นเมฆอย่างไร เวลามันตกแล้ว นักวิทยาศาสตร์เขาเลยไม่ตื่นตื่นกับเรื่องฝนไง

นี่ก็เหมือนกัน ศึกษาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามา เราก็เข้าใจเรื่องธรรมะ เรื่องสังขธรรมไง แล้วเวลาทำขึ้นมาจริงๆ แล้ว ฝนเป็นธรรมชาติ ธรรมะเป็นธรรมชาติไง

แต่กิเลสที่มันล้นฝั่งเรา มันล้นฝั่งมันทำลายเราตลอดเวลา “แล้วกิเลสมันอยู่ไหน?” เราก็ตั้งใจ เราก็ตั้งใจตั้งใจจะไปหา มันก็เลยหาไม่เจอ หาไม่เจอก็เลยบอกว่า “กิเลสเป็นความโลภ ความโกรธ ความหลง”

กิเลส เวลาชาติตระกูลของมัน มันก็เป็นอย่างนั้นจริงๆ แต่ความโลภ ความโกรธ ความหลง มันมีตัวช่วยตัวเองอย่างไร? อะไรทำให้เราโกรธ? อะไรทำให้เราหลง? อะไรทำให้เราโลภ? สิ่งที่ทำให้โลภ โลภมันกระทบกับอะไร?

เวลามีกิเลสในหัวใจ เห็นใหม่ ตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจกระทบกับรูป รส กลิ่น เสียง มีความผูกพัน มีความชอบ มีความผลัดไสกัน สิ่งที่ไม่ชอบมันก็ผลัดไส สิ่งใดที่ชอบมันก็อยากได้ แรงปรารถนา สิ่งที่มีมันกระทบ ความโลภ ความโกรธ ความหลงมันเกิดจากการกระทบ เกิดจากการกระทำ เกิดจากทัศนหาความทะยานอยาก แล้วก็ว่าเราก็เลยตั้งใจกัน

เราเป็นนักปฏิบัติ เราจะไม่โกรธใคร กัดไว้เฉยๆ อย่างนั้นแหละ รักษาไว้อย่างนั้นไม่โกรธใคร ไม่โกรธใครแล้วมีมรรคใหม่ ไม่โกรธใครแล้วได้ประโยชน์อะไรขึ้นมา ถ้าจะโกรธก็โกรธตัวเรานี่แหละ โกรธในการกระทำของเรานี่แหละ โกรธใช้กิเลสทัศนหาความทะยานอยาก ใช้การปฏิบัติแล้วไม่ได้ผล แล้วถ้าจะให้มันได้ผลละ ถ้าจะให้มันได้ผลเราก็ต้องทำตามความเป็นจริง ถ้าเราทำตามความเป็นจริง เราพยายามทำความสงบของใจเข้ามา พุทโธก็ได้ ปัญญาอบรมสมาธิก็ได้

สิ่งที่เป็นจริง ดุสิต ทางนักวิทยาศาสตร์ที่เขาเข้าใจเรื่องภูมิอากาศ เขาไม่ตกใจเรื่องสิ่งใดเลย เขาเข้าใจได้หมด เพียงแต่เขาสังเวช เขาสังเวชสภาวะโลกมันเปลี่ยนแปลงไปอย่างนี้ มันจะทำลายสภาวะแวดล้อม เขาก็สังเวชเพราะมนุษย์เป็นคนทำ

ไถ่นี้ก็เหมือนกัน ศึกษาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามาแล้ว สัจธรรม ธรรมะเป็นขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เวลาเราใช้สติปัญญาขึ้นไป เราว่าเราเห็น เราเห็นมันเป็นสัญญาทั้งนั้น คำว่า “สัญญาๆ” คือการจำมา ธรรมะเป็นธรรมชาติ มันก็เป็นธรรมชาติ แต่ไม่ใช่ของเรา

แต่ถ้าเป็นของเราจะเป็นของเราได้มันต้องมีสติ มีสติแล้วเราฝึกหัดขึ้นมา มันเป็นการกระทำของเรา ธรรมเป็นธรรม ไม่ใช่กิเลสเป็นหนอน ธรรมเป็นธรรมขึ้นมา ธรรมเป็นสัจธรรมจริงๆ ขึ้นมา มันสงบระงับเข้ามาบ่อยๆ ครั่งเข้า

ในเมื่อมันมีเหตุ ในเมื่อมีคำบริกรรม จิตมันบริกรรมอยู่ จิตมันอยู่กับพุทโธ จิตมันใช้ปัญญาอบรมสมาธิมันไม่คิดไปตามกิเลสใจ กิเลสเป็นหนอนมันยุแหย่ไม่ได้ไง ถ้ามันยุแหย่ไม่ได้มีการกระทำทำมากทำน้อยขนาดไหน ถ้าทำมากทำน้อยขนาดไหนด้วยความสะดวกของมัน

ขณิกสมาธิ อุปจารสมาธิ อัปปนาสมาธิ ถ้าเป็นสมาธิก็เป็นสมาธิ ถ้าจิตมันสงบเป็นสมาธิแล้ว สมาธิคือสมาธิ สมาธิจิตมันสงบแล้วมีความสุขของมัน มีความเว็จว่างของมัน แต่ไม่ใช่นิพพานหรอก

เพราะสมาธิเราจะไปติดในสมาธิ เวลาทำสมาธิไม่ได้ก็ขวนขวาย พยายามค้นคว้า พยายามจะให้มันเป็นสมาธิให้ได้ พอเป็นสมาธิแล้ว “นี่ไง ปฏิบัติมันเต็มที่แล้ว นิพพานเป็นแบบนี้” ก็เลสมันพลิกแพลงไปตลอด มันอ้าง มันอ้างไป เห็นไหม มันบังเงาตลอด ก็เลสร้ายนัก ปฏิบัติไม่ได้ก็ล้มลุกคลุกคลาน พอปฏิบัติได้มันก็ยังหน่วงเหนี่ยวไว้อย่างนั้น มันไม่ไปหน้าไปหลังสักที

ด้วยสติ ด้วยปัญญา ด้วยครูบาอาจารย์ของเรา ท่านจะฝึกหัดให้เราฝึกหัดซ้ำแล้วซ้ำเล่า การกระทำซ้ำๆ เคยทำได้แล้วหนหนึ่งก็ทำซ้ำของเราขึ้นมาเพื่อประโยชน์กับการรู้แจ้ง ถ้ามันรู้แจ้งขึ้นไปแล้วมันมีผลตอบสนอง ถ้ามันไม่มีผลตอบสนองทำไมมันมีบุคคล ๔ คู่ได้อย่างไร

โสดาปัตติมรรค โสดาปัตติผล สกิทาคามิมรรค สกิทาคามีผล อนาคามิมรรค อนาคามีผล อรหัตตมรรค อรหัตตผล มรรคกับผลมันคู่กัน โสดาปัตติมรรคมันก็มีมรรคของโสดาบัน ถ้ามันพิจารณาไปถึงที่สุดแล้วมันก็เป็นโสดาปัตติผล สกิทาคามิมรรคมันเป็นมรรคของพระสกิทาคามี เวลาถ้ามันสำเร็จไปแล้วมันก็เป็นสกิทาคามีผล อนาคามิมรรคมันเป็นมรรคของพระอนาคามี ถ้ามันสำเร็จไปแล้วก็อนาคามีผล อรหัตตมรรคถ้ามันมีผลสมบูรณ์ของมัน มันก็เป็นอรหัตตผล มรรค ๔ ผล ๔ นิพพาน ๑ มันมีเหตุมีผลของมัน มันต้องมีการกระทำของมัน มันจะเป็นความจริงของมัน

ถ้าเป็นความจริงของมัน ถ้าพูดถึงเราประพฤติปฏิบัติของเราแล้ว ถ้ากิเลสมันเป็นหนอน กิเลสมันยังยุ่งแหย่อยู่นี้ให้ทำซ้ำ ให้ปฏิบัติซ้ำ ปฏิบัติซ้ำขึ้นมาเพื่อเป็นความจริงขึ้นมาไง ถ้าเป็นความจริงขึ้นมา ให้เป็นความจริงให้เป็นปัจเจกตั้ง เป็นสันตวิภูฏิกโก ครูบา-อาจารย์ท่านพูดบ่อยๆ นะ “เวลาเราประพฤติปฏิบัติขึ้นไปต้องบอกให้องค์สมเด็จพระสัมมา-สัมพุทธเจ้าเป็นผู้พยากรณ์ จะให้คนนั้นเป็นผู้รับรอง คนนี้เป็นผู้รับรอง” แต่ความจริงแล้วสันตวิภูฏิกโก สันตวิภูฏิกโกรู้จำเพาะตนมันรับรองถ้ารับรองอย่างนั้นมันชัดเจนของมันอย่างนั้น

แล้วรับรองอย่างนั้นครูบาอาจารย์ของเรา สมัยหลวงปู่มั่น ท่านลูกศิษย์ลูกหามหาศาลเลย เวลาคุยกัน **ธมฺมสากัจจา** มันออกมาเป็นแนวทางเดียวกันหมด เห็นไหม จะทำมาปฏิบัติมาขนาดไหนก็แล้วแต่ เพราะครูบาอาจารย์ของท่านมีอำนาจวาสนา ท่านมาเกิดร่วมยุคกับหลวงปู่มั่น เพราะหลวงปู่มั่นท่านค้นคว้าของท่าน ท่านปฏิบัติของท่าน ท่านมีคุณธรรมในใจของท่าน ท่านอยากจะทำเผยแผ่ๆ

แต่ไอ้คนรับ กำลังของเครื่องกำเนิดไฟฟ้า มันมีแหล่งกำเนิดไฟฟ้าใช้ใหม่มันส่งออกไป

ผู้รับมันไม่มี สายส่งมันไม่มี ถ้ามันมีสายส่งไป มันส่งไป แล้วถ้ามันมีเครื่องรับขึ้นไป มันไป ประกอบเป็นธุรกิจ ไปประกอบต่างๆ มันเป็นประโยชน์ขึ้นมา เห็นไหม

นี่ก็เหมือนกัน ครูบาอาจารย์ท่านมีคุณธรรมในใจของท่าน ได้ผู้ที่จะรับส่งต่อไปๆ เรามีคุณสมบัติขนาดไหน เรามีความขวนขวายขนาดไหน เรามีอำนาจวาสนาขนาดไหน คำว่า “มีอำนาจวาสนา” เห็นไหม เกิดมาพบๆ เกิดมาพบสมัยพุทธกาล สมัยพุทธกาล เห็นไหม องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเผยแผ่ธรรมๆ เจ้าลัทธิต่างๆ มหาศาลเลย เดินเฉียดกันไป เดินเฉียดกันมา เขาไม่นับถือ เขาไม่รับรู้ แต่คนที่รับรู้ เขาละ ละความเห็นผิดของเขา

พระสารีบุตร พระโมคคัลลานะเขาเป็นลูกศิษย์ของสังกัษัย เขายังละมาเลย เพราะสังกัษัยเขาก็มีชื่อเสียงของเขา สิ่งอันนั้นก็ไม่ใช่ อันนั้นก็ไม่ใช่ ในไม่ใช่ก็คือไม่ใช่ ปฏิเสธไปหมด ปฏิเสธแล้วว่าสิ่งนั้นเป็นธรรมๆ มันก็ไม่มีอะไรเป็นแก่นสาร เขาศึกษาแล้ว เขาถึงได้ละทิ้ง ละทิ้งมาศึกษาที่พระอัสสชิ แล้วเข้าไปหาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า คนที่มีเครื่องรับๆ มันมีเครื่องรับมันมีอำนาจวาสนาไป

ถ้าเขามีอำนาจวาสนา ไม่มีอำนาจวาสนา ความรู้สึกนึกคิดของเรา ถ้าคนที่เขาไม่เชื่ออะ เขาดูถูกดูแคลนนะ ถ้าเขาดูถูกดูแคลนนะ ดูสิ พอดูถูกดูแคลนขึ้นไปแล้วเพราะมันเป็นทางโลก เขาก็สร้างกันด้วยการประชาสัมพันธ์ แล้วเวลาพูดไป เวลาพูดไปเป็นนามธรรม กิเลสมันคืออะไร กิเลสมันเป็นนามธรรมๆ มันคืออะไร แล้วก็พูดกันไป แล้วมันไม่มีสิ่งใดเป็นขึ้นเป็นอันใด

แต่ถ้ามีครูบาอาจารย์ ครูบาอาจารย์ท่านรู้จริงนะ ถ้าครูบาอาจารย์ท่านรู้จริงท่านรู้ได้ว่า ใครจริง ใครไม่จริง ถ้าจริง จริงมันก็ต้องมีเหตุมีผลอย่างนี้ จริงมันต้องมีการกระทำอย่างนี้ ที่เรามาทำกันนี้ เราจะค้นหาความจริงในใจของเรา

ความจริงขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า สาธุ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เป็นศาสดา องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นแบบอย่าง สาธุ แต่เป็นสมบัติของท่าน เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกพระอานนท์ พระอานนท์เป็นพระโสดาบัน อยากให้องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าอยู่สั่งสอนต่อเนืองไป เพราะท่านก็ขวนขวาย ท่านก็อยากจะพ้นจากทุกข์เหมือนกัน

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกว่า “อานนท์ เวลาเราจะตาย เราจะนิพพาน เราก็เอาสมบัติเราไปเท่านั้น เอาสมบัติของเราไป เราไม่ได้เอาสมบัติของใครไปเลย” แล้วพยากรณ์ไว้ด้วย “ถ้าเรานิพพานไปแล้ว อีก ๓ เดือนข้างหน้าเราจะมีสังคายนา เธอจะได้เป็นพระอรหันต์ วันนั้น เธอจะมีคุณธรรมสูงส่งในวันนั้น เธอจะมีคุณธรรมในใจวันนั้น เพราะการกระทำของเธอ” นี่ไง สิ่งที่เป็นจริงๆ ผู้รับๆ คนที่รับคนที่เกิดร่วมมันมีอำนาจวาสนามากน้อยแค่ไหน ถ้ามีอำนาจวาสนา เห็นไหม เราขวนขวายของเรา เรามีธรรมของเรา เราเปิดใจของเรา เห็นไหม

เครื่องกำเนิดไฟฟ้าสิ่งที่เขามันมีกำลังพลังงานมหาศาล แล้วสายส่ง ส่งมา เรามีเครื่องรับใหม่ ถ้าเราไม่มีเครื่องรับ เราก็จะไม่ได้ประโยชน์อะไรเลย เห็นไหม เกิดร่วมองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ก็เดินเฉียดกันไปเฉียดกันมา ไปเชื่อถือลัทธิศาสนาอื่น ลัทธิศาสนาอื่น เขาสอนอะไรล่ะ ก็เดิยรถีย์ นิครนถ์ไ้

แต่เวลาของเรา เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ในเมื่อสมัยพุทธกาล พระอรหันต์ก็ลาดเกลือออกไปหมด ความกลาดเกลือออกไปหมด ผู้ที่เขาศรัทธาความเชื่อของเขา เขาฟังที่ไหนก็ได้ เขาดูแลอย่างไรก็ได้ มันจะเป็นประโยชน์ไ้

เดี๋ยวนี้ในกึ่งพุทธกาล หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น ท่านก็ทำของท่านมาอย่างนั้นๆ ท่านได้ตรวจสอบมา ท่านได้สร้างศาสนทายาทมา ผู้มีการกระทำมันมีจริงๆ ขึ้นมา เราถึงมาประพฤติปฏิบัติตามความเป็นจริงของเราอย่างนี้ ถ้าเราประพฤติปฏิบัติตามความจริงของเราอย่างนี้ เราก็เอาความจริงไ้ ไม่ให้กิเลสมันคอยยุคอยแหย่ คอยทำลายของเรา ทำลายๆ ตลอด

ถ้ามันทำลาย เห็นไหม กิเลสเป็นหนอนมันน่ารังเกียจ หนอน ดุสิ เวลามันสะสม เวลา มันเสียชีวิต มันเนา มันส่งกลิ่นเหม็น แต่กิเลสเป็นหนอนๆ กิเลสที่มันทิ่มแทงเรามันเกิดจากไหนล่ะ กิเลสภายในๆ มันเกิดจากไหนล่ะ เพราะกิเลสนี้แหละมันถึงทำให้การประพฤติปฏิบัติของเราล้มลุกคลุกคลาน การที่ทำให้การปฏิบัติของเราไม่ราบรื่น ถ้าไม่ราบรื่น เราต้องชวนชวายชวนชวายตั้งใจ ตั้งใจแล้วเราทำของเรา

ถ้าอยู่ในทางจงกรม ครูบาอาจารย์ท่านสั่งสอนประจำ อยู่ในทางจงกรม การนั่งสมาธิภาวนานั่นนะสู้กับมัน มันบอกไม่เห็นๆ ทำอะไรไม่ได้ เพราะมีการกระทำอย่างนั้น การกระทำอย่างนั้นคือโอกาส ทุกคนทำสิ่งใดก็ขอโอกาส ขอโอกาส เห็นไหม ครูบา-อาจารย์ของเราเวลาท่านสั่งสอน ท่านมีข้อวัตรปฏิบัติให้เรามาทำพร้อมกัน พอทำเสร็จแล้วให้แยกแยะกันไป ประพฤติปฏิบัติ ใ้การประพฤติปฏิบัตินี้สำคัญ เพราะการประพฤติปฏิบัติมันถึงจะเข้าไปรู้จริงได้ ถ้าใครเข้าไปรู้จริงได้ตอนนี้มันจะรู้เลยว่า ใจของครูบา-อาจารย์มีจริงหรือเปล่า เพราะอะไร

เพราะมันตรวจสอบกันได้ไ้ เรารู้อย่างนี้ เวลาโต้แย้งกัน สองคนมันต้องมีผิดคนหนึ่งแน่นอน เรารู้อย่างนี้แล้ว ถ้าครูบาอาจารย์ท่านยังเห็นต่างอยู่ไ้ ไม่เราผิดก็ครูบาอาจารย์ผิด แล้วเราทำของเราไปสิ ทดสอบๆ เลย ให้เห็นได้ว่าครูบาอาจารย์ผิดอย่างไร ถ้าครูบาอาจารย์ผิดอย่างไร แสดงว่าเราถูก แต่ถ้ามันยังไ้ไม่เห็นจริง เราก็ต้องชวนชวายของเราๆ ชวนชวายเพื่อหัวใจดวงนี้ ในเมื่อเรายังมีลมหายใจอยู่ คนเราถ้ายังมีลมหายใจอยู่เรายังมีโอกาสนั้น มันจะหมดโอกาสต่อเมื่อสิ้นใจ

ชีวิตนี้มีการพลัดพรากเป็นที่สุด เวลาครูบาอาจารย์ท่านประพฤติปฏิบัติท่านห่วงตรงนี้

มาก เวลาเจ็บไข้ได้ป่วยขึ้นมาถ้ามันจะตายๆ ท่านบอกไม่อยากตายเลย เวลาคนปฏิบัติด้วยความชัดเจน ติดก็รู้ว่าติด ไม่รู้ก็รู้ว่าไม่รู้ นี่ปัจเจกตั้ง สันทิฏฐิโก เรารู้แค่นั้น เราได้แค่นั้น เราก็รู้ที่แรกเวลาภาวนาไปมันไม่รู้ก็ไม่รู้อะไรเลย ล้มลุกคลุกคลานตลอดเพราะไม่มีอาวุธอะไรไปสู้กับมัน แต่เวลาทำความเข้าใจของใจได้แล้ว ใจมันสงบได้แล้วมันมีอาวุธแล้ว มันมีสัมมาสมาธิ ถ้าสัมมาสมาธิถ้าเห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิต เห็นธรรมตามความเป็นจริง มันจับแล้วพิจารณาของมันไป มันเกิดปัญญาๆ

พอเกิดปัญญาขึ้นไป พิจารณาแล้วถ้ามันปล่อย มันปล่อย มันยังไม่ถึงที่สุด ซ้ำแล้วซ้ำเล่า ซ้ำแล้วซ้ำเล่า ถึงที่สุดเวลามันขาด ขาดมันก็เห็นใจ มันก็รู้มันก็เห็นเวลาที่มันปล่อย เมื่อก่อนที่มันปล่อยเราก็เข้าใจว่ามันจะเป็นจริงๆ แต่ด้วยที่มีครูบาอาจารย์คอยประคองไว้ เราก็ทำซ้ำๆ เวลามันขาด เพราะเวลามันขาดกับสิ่งที่ตักท้วงค้ำค้ำกับสมุจเฉตพหุขันธ์มันแตกต่างกัน แต่ถ้ามันคอยปล่อยวางๆ เราเข้าใจได้เพราะมันเหมือนกัน เหมือนกับที่เคยทำมา แต่ถ้ามันพิจารณาเวลามันขาดขึ้นไป เวลาถ้ามันขาดขึ้นไป มันเป็นขั้นเป็นตอนขึ้นไปแล้วเวลาไปติดเวลาไปติดถ้าคนรู้มันจะติดได้อย่างไร เวลาคนไปติดนะ เวลาไปติดขึ้นมาก็คิดว่าเป็นนิพพาน พอนิพพานขึ้นมาแล้วใครจะมีเหตุผลละ เพราะอะไร

เพราะปัจเจกตั้ง สันทิฏฐิโก กิเลสเป็นหนอน กิเลสเป็นหนอน กิเลสที่ละเอียดลึกซึ้ง กิเลสภายใน กิเลสภายนอก กิเลสภายใน กิเลสภายในมันลึกซึ้งกว่า กิเลสภายใน ยิ่งภายในขนาดไหนมันก็ยังพลิกแพลงของมันไป “นี่ใช่แล้วๆ นี่คือนิพพานแล้ว” เพราะมันไม่ต้องการให้เราประพฤติปฏิบัติต่อเนื่องขึ้นไป ถ้าไม่ประพฤติปฏิบัติต่อเนื่องขึ้นไปเพราะไม่เข้าใจ ว่านิพพานมันก็ไม่ทำต่อเนื่อง พอไม่ทำต่อเนื่องมันก็สร้างความพอใจอยู่อย่างนั้น มันก็ว่าง แล้วครูบาอาจารย์ที่ท่านจะมาแก้มาไข มันต้องเทียบความว่างนั้น มันว่างเพราะอะไร ความว่าง ในความว่างนั้นมีอะไรอยู่ ในความว่างนั้นมันมีสิ่งใดที่มันจบสิ้นกระบวนการของมัน มันต้องยกเหตุยกผล ให้ด้วยเหตุด้วยผล นี่ไง **เวลามีการโต้แย้งกัน สองคนต้องมีคนหนึ่งผิดแน่นอน** ถ้าอาจารย์ผิดๆ เราก็พยายามสร้างของเราขึ้นมาให้มันเห็นสีว่าเราถูกต้องอย่างไร แต่เวลาเหตุผลขึ้นมา เราสู้เหตุผลท่านไม่ได้สักอย่างหนึ่ง แต่ด้วยความติดของเรา ด้วยกิเลส กิเลสมันครอบงำ

กิเลสเป็นหนอน กิเลสเป็นหนอน มันทำให้เรายุ่งยากอย่างนี้

กิเลสเป็นหนอน กิเลสเป็นหนอน ทำให้เราล้มลุกคลุกคลานอย่างนี้

กิเลสเป็นหนอน กิเลสเป็นหนอน เพราะเราก็เชื่อหนอนของเราเสียอีกด้วย

เวลาเรามีสติปัญญาเราก็ค้นไปเชื่อหนอน มันไม่เชื่อธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ทั้งๆ ที่ประพฤติปฏิบัติมามันมีศีล มีสมาธิ มีปัญญา ถ้ามันมีศีล มีสมาธิ มี

ปัญญามีการกระทำของเราขึ้นมาเป็นสังขาร มันทก็ได้พิสุจน์ มันทก็มีรสมีชาติ รสของสติ รสของสมาธิ รสของปัญญา แล้วเวลามรรคผล โสดาปัตติมรรค สกิทาคามิมรรค อนาคามิมรรค อรหัตตมรรค รสชาติมันแตกต่างกันเพราะอะไร เพราะสมาธิแตกต่างกัน สมาธิกำลังมันมากกว่า ปัญญามันมากกว่า พอมันมากกว่ามันถึงได้มีคุณสมบัติมากกว่า มากกว่าเพราะอะไร เพราะกิเลสมันละเอียดเป็นขั้นเป็นตอนขึ้นไป ที่กิเลสมันละเอียด จะเอามรรคหยาบๆ ไปชำระล้างได้อย่างไร

สังคมนี่เขาไม่รับเงินสด เขารับแต่เครดิต ใ้อเราจะเอาเงินสดจ่าย ฉันมีเงินสดๆ เขาก็เอาเพราะเงินสดใครไม่ยอมได้ แต่จริงๆ เขาจ่ายด้วยเครดิต เห็นไหม เงินสดก็ส่วนเงินสด เครดิตก็ส่วนด้วยเครดิต มันเป็นขั้นเป็นตอนขึ้นไป มันแตกต่างกัน ถ้ามันแตกต่างกันแต่ผู้ที่ติดอยู่ เห็นไหม มันก็ไม่เข้าใจอย่างนั้น มีเงินสดอยู่ก็จะจ่ายต่อเนื่องไป เงินสดบางที่เขาไม่รับ เขารับเครดิต เครดิตคือความเชื่อถือ แล้วจิตใจเรามันมีวิฤติภาวะมีความสำคัญขนาดไหนที่มันจะมีเครดิตมากน้อยแค่ไหน ถ้ามันมีเครดิตขึ้นมามันจะเป็นปัจจัยตั้ง เป็นสันทิฎฐิโก เครดิตมันเต็มหัวใจ

นี่ไง ถ้ากิเลสมันเป็นหนอนๆ มันเปียกมันบัง มันยุมันแห้ง มันทำลายให้จิตติดอยู่ตรงนั้น ถ้าติดอยู่ตรงนั้น ครูบาอาจารย์ที่เป็นธรรมๆ ท่านจะด้วยเหตุด้วยผล ท่านพยายามให้เหตุให้ผล พยายามชี้นำมา ใ้อที่ติดอยู่ก็ “เอ๊ะ! มันนิพพาน มันหมดแล้ว มันหมดแล้วมันไม่มีอะไรแล้ว” นี่ไง กิเลสเป็นหนอน กิเลสเป็นหนอน แล้วเวลาเป็นหนอนเป็นขั้นๆ ขึ้นไปนะ แล้วเวลาปฏิบัติขึ้นไปเป็นขั้นเป็นตอนขึ้นไป

ถ้ามันพิจารณากาย เห็นไหม พิจารณากาย กายนอก กายใน พิจารณาภายใน มันปล่อยแล้วกายนอกกับจิตมันแยกจากกันมันแว้งว้างไปหมดเลย แล้วยกขึ้นสู่กามราคะ ยกขึ้นสู่สุภะมันยิ่งละเอียดเข้าไปใหญ่ มันละเอียดนะ ละเอียดจนมันพลิกมันแพลง เวลาขั้นของปัญญา ขั้นของปัญญานี้ไม่มีขอบไม่มีเขตเลย เวลาปัญญาเริ่มต้นปัญญาอบรมสมาธิ ปัญญาโลกๆ โลกียปัญญา ถ้าปัญญาโลกแล้วพิจารณาไปแล้วมันปล่อยๆ มันก็เป็นสัมมาสมาธิ พอมันเป็นสมาธิขึ้นมามันหยุดไปแล้ว เวลามันจับต้องสติปัฏฐาน ๔ ถ้ามันจับต้องได้ จับต้องได้พิจารณาของมันได้ นั่นนะโสดาปัตติมรรค

ถ้าโสดาปัตติมรรคมันพิจารณาของมันไป มันมีกำลังของมันขนาดไหน พิจารณาซ้ำแล้วซ้ำเล่า ซ้ำแล้วซ้ำเล่า มันขึ้นไป ถ้าเวลามันขาดไปแล้ว ถ้ามันยกขึ้นมันจับต้องของมันได้ ถ้ามันจับต้องได้สกิทาคามิมรรค สกิทาคามิมรรคพิจารณาภายใน ถ้าภายในพิจารณาแยกแยะขนาดไหน กายภายในมันจะปล่อยวางอย่างไร ถ้ามันปล่อยวางเพราะกิเลสการปล่อยวางเป็นเรื่องหนึ่ง แต่ถ้ามันมีกิเลสเป็นหนอน กิเลสมันยุมันแห้ง กิเลสมันคัดมันค้ำน กิเลสมันพลิกมันแพลง การพลิกแพลงมันคือเล่ห์เหลี่ยมของมัน เล่ห์เหลี่ยมพลิกแพลงเพื่อให้เราล้มลุกคลุกคลาน มันเป็นเล่ห์เหลี่ยมของมันทั้งนั้น

เวลาเรามีสติปัญญา คนที่สติปัญญาน้อยมันก็หลอกพอให้เราหลง คนที่มีสติปัญญา มากมันก็พลิกแพลงหลายชั้นหลายซ้อน คนที่มีวุฒิภาวะมากน้อยขนาดไหน ก็เล่ห์มันเหนือ ตลอด ก็เล่ห์มันสวะบนน้ำ น้ำจะสูงขนาดไหนมันเหนือน้ำตลอด มันลอยอยู่บนน้ำนั่นนะ ก็เล่ห์ มันอยู่ที่ว่าใครมีความรู้มากน้อยแค่ไหน มันครอบงำตลอด นี่ไง เวลามันเป็นหนอน มันเป็น หนอนอย่างนี้

แล้วเราก็ต้องมีสติปัญญาถ้าพิจารณาของเราละ มีสติมีปัญญาจากสติเป็นมหาสติ จาก ปัญญาเป็นมหาปัญญา มันละเอียดไปกว่านั้น มันจะรุนแรง เวลามันเกิดปัญญาจากภายในนะ คนที่ใช้ปัญญาจะรู้ว่ามันเหนือขนาดไหน การทำงานๆ ไร ทำงานทางโลกเขาก็ต้องอาบเหงื่อ ต่างน้ำ เขาก็ต้องทุ่มเทของเขา แล้วจังหวะและโอกาสอำนาจวาสนาของคนมันทำประสบ ความสำเร็จได้มากน้อยแค่ไหน

ไฉนก็เหมือนกัน เวลาเกิดปัญญา ปัญญาเป็นขั้นเป็นตอนขึ้นไป มันหมุนจากภายใน จากภายในธรรมจักรที่มันเคลื่อนที่มันหมุน มันหมุนขนาดไหน เพราะมันหมุนขนาดไหนแล้วมัน หมุนแล้วมันต้องมีสมาธิรองรับ มันถึงจะมีกำลังของมันไปได้ ถ้าเราใช้บ่อยครั้งสมาธิมันอ่อน ลง มันเป็นสัญญาแล้ว มันเป็นข้อมูลเดิมๆ มันจะไปเอาออกมาจากลิ้นชัก มันไม่ใช่เป็นปัจจุบัน มันไม่ใช่เกิดขึ้นจากความสามารถ ไม่ใช่เกิดขึ้นจากมรรคจากผลที่มันเป็นความจริง แล้วกว่าจะ รู้ตัวขึ้นมามันก็กินเวลาไปหลายๆ วัน ไปเป็นหลายๆ เดือน ถ้ามันเป็นสัญญานะ

แต่ถ้าเรามีสติปัญญา เราวางของเราขึ้นมาแล้วให้มันเป็นปัจจุบัน ถ้ามันเป็นปัจจุบันมัน ก็เป็นธรรม ธรรมเป็นธรรมไม่ใช่เป็นหนอน ถ้าเป็นหนอนคือกิเลสมันพลิกแพลงให้เราติดขัดอยู่ อย่างนั้น ถ้าธรรมเป็นธรรมขึ้นมาพิจารณาด้วยสติด้วยปัญญา ด้วยมหาปัญญา ปัญญามัน เกิดขึ้นมันพิจารณาของมันไปด้วยสมาธิที่รองรับ มันเข้มขึ้น มันมหัศจรรย์ มันมหัศจรรย์ถึง ธรรมจักรนะ

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแสดงธัมมจักขุ เทวดา อินทร์ พรหมส่งข่าวเป็น ชั้นๆ ขึ้นไปเลย ทั้งๆ ที่เป็นธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า องค์-สมเด็จพระ สัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นคนแสดงเอง เวลาแสดงขึ้นมามันเป็นสังขธรรม มันเป็นข้อเท็จจริงในใจ ขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแล้วท่านแสดงออกมาเป็นกิริยา คือเป็นธรรมวินัย เป็น ธรรมๆ ให้เราปฏิบัติ พระอัญญาโกณฑัญญะที่ฟังธรรมๆ ฟังธรรมนี้มีดวงตาเห็นธรรม

นี่ไงเนี่ยเวลาท่านแสดงออกมา แสดงออกมาจากความจริงของท่าน แสดงจากคุณธรรม ของท่าน แล้วผู้ที่รับมา เครื่องรับ เห็นไหม เครื่องส่งคือองค์สมเด็จพระสัมมาสัม-พุทธเจ้า เครื่องรับ เครื่องรับคือพระอัญญาโกณฑัญญะ รับแล้วใช้จิตใช้ปัญญาของตนใคร่ครวญ พอ ใคร่ครวญขึ้นมามันก็เป็นสมบัติของพระอัญญาโกณฑัญญะ ถ้าไม่ใคร่ครวญขึ้นมา ไม่เป็น

ความจริงขึ้นมา มันจะเป็นคุณธรรมขึ้นมาได้อย่างไร

พระอัญญาโกณฑัญญะใคร่ครวญขึ้นมาจนมีดวงตาเห็นธรรม องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเปล่งอุทานเลย “อัญญาโกณฑัญญะรู้แล้วหนอ อัญญาโกณฑัญญะรู้แล้วหนอ” ท่านปลื้มใจ เพราะเครื่องส่งส่งไปแล้วเครื่องรับรับแล้วใช้ประโยชน์ได้ ทำเป็นกิจกรรมขึ้นมาเป็นสมบัติของตนเองได้ ถ้าทำกิจกรรมขึ้นมาเป็นสมบัติของตนเอง องค์-สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าถึงบอก องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมขึ้นมาถึงมีรัตนสอง มีองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ากับพระธรรม เวลาพระอัญญาโกณฑัญญะมีดวงตาเห็นธรรมเป็นสงฆ์องค์แรกของโลก มันสมบูรณ์ มันครบถ้วน

นี่ไง เครื่องรับ เครื่องรับที่ดีๆ เครื่องรับที่มีอำนาจวาสนา แต่เครื่องส่ง เครื่องส่งก็เป็นสัจจะความจริงเหมือนกัน ถ้าเป็นสัจจะความจริงขึ้นมามันเป็นประโยชน์ขึ้นมา ถ้าเป็นประโยชน์ขึ้นมาแสดงธัมมจักขุ แสดงธัมมจักขุ แล้วเวลาเราจะประพฤติปฏิบัติมันก็เป็นสมบัติของเราไง มันสมบัติของเราที่เราตราตรำกันอยู่นี้ๆ มันอยู่ที่อำนาจวาสนาใคร ไม่ต้องน้อยเนื้อต่ำใจ มันเป็นสมบัติของตน

เราเกิดมาเป็นเราใช่ไหม เรามีสมองใช่ไหม เรามีความรู้สึกใช่ไหม เราก็อยากได้สมบัติของเราสิ เราไม่อยากได้สมบัติของใคร ทางโลกเขาฉ้อโกงกัน เขาหลอกลวงกัน เขาพยายามแสวงหาของเขา ในภาคปฏิบัติในปัจจุบันนี้ไม่มีธรรมก็อ้างว่ามีธรรมนั่นนะ นั่นนะจะไปฉ้อโกงเขา จะไปแสวงหาเอาชื่อเสียง กิตติศัพท์ กิตติคุณของเขา

เราไม่เอา ใครจะมายืนให้ก็ไม่เอา เพราะเราศึกษาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามา ศึกษาแล้วมันก็เป็นสัญญา ศึกษามันก็เป็นทฤษฎีใช่ไหม เขาศึกษามาให้ปฏิบัติ เราอยากจะทำปฏิบัติให้เป็นสมบัติของเราขึ้นมาจริงๆ เราต้องการของเรา เราต้องการให้ใจมันเป็น ถ้าใจมันเป็นขึ้นมาแล้ว มันเป็นของเราแล้ว ไม่มีใครมาขัดแย้งได้ ถ้าเป็นอกุปปธรรม

กุปปธรรม อกุปปธรรม กุปปธรรมคือการศึกษานี้แหละ **สพฺเพ ธมฺมา อนตฺตา** ธรรมทั้งหลายต้องเป็นอนัตตา ก็องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสอนอย่างนั้น ก็สอนอย่างนั้น เพราะสรรพสิ่งในโลกนี้ถ้ามันจะมีสัจธรรมขึ้นมาต้องมีไตรลักษณ์ะ มันเกิดขึ้น ตั้งอยู่และดับไปเกิดขึ้น ตั้งอยู่และดับไปโดยมรรค เกิดขึ้น ตั้งอยู่และดับไปโดยสติปัญญาของผู้ที่ประพฤติปฏิบัติ

เกิดขึ้น เกิดขึ้นคือสัจธรรมความจริงเกิดขึ้น เกิดขึ้นคือศีล สมาธิ ปัญญามันเกิดขึ้น เกิดขึ้นคือธรรมจักรมันเกิดขึ้น ตั้งอยู่ ตั้งอยู่กำลังต่อสู้กันอยู่นี้ แล้วถ้ามันทำลายแล้วมันสิ้นไปดับไป ทั้งกิเลสมันขาดเป็นอกุปปธรรม อกุปปธรรมพ้นจาก **สพฺเพ ธมฺมา อนตฺตา** ไป มันมีคุณธรรมในใจรองรับ ถ้าคุณธรรมอันนั้นรองรับขึ้นมา มันถึงว่าถ้าเป็นธรรมๆ เป็นธรรมอย่างนี้

ถ้ากิเลสเป็นหนอนมันล้มลุกคลุกคลาน มันมีการทำลายไปตลอด ถ้าเวลามันพิจารณาไปจนเป็นไตรลักษณ์ เป็นอกุปปรกรรม จบ พ้นจากนั้นไป พ้นจากไตรลักษณ์ไป มันมีคุณธรรมของมัน เพราะมันอกุปปรกรรมไง อูฐน่าจะไม่มี การเปลี่ยนแปลง ไม่มีการเคลื่อนไหว คงที่ของมัน แล้วคงที่อย่างไร คงที่แบบปัจจุัตถ์ คงที่แบบสันตสิฏฐิโก

ถ้าคงที่แบบสันตสิฏฐิโก **ธมมสากัจจา** เวลาครูบาอาจารย์ท่านสนทนาธรรมกัน มันต้องสนทนาธรรมกันถูกต้องดีงาม ถ้าถูกต้องดีงาม เห็นใหม่ ลงเป็นอันเดียวกัน การลงเป็นอันเดียวกัน คือหลวงปู่มั่นท่านเป็นคนวิจิตร ละเอียด ลงเป็นอันเดียวกันๆ ถ้าลงเป็นอันเดียวกัน เห็นใหม่ สิ่งทีลงเป็นอันเดียวกันมันเป็นสังขารเป็นอันเดียวกัน

มันเป็นธรรมๆ ธรรมต้องเป็นแบบนี้ ถ้าธรรมแบบนี้แล้วมันเกิดขึ้นที่ไหน คุณสิ พระเราไปถูกต้องไปไหนในเขา เวลาครูบาอาจารย์ท่านพูด เห็นใหม่ เพราะหลวงปู่มั่นท่านไปสิ้นที่เชียงใหม่ พระไปสิ้นกิเลสไปทิ้งภพชาติที่เชียงใหม่ ภพชาติของกิเลสไปที่นั่นหลายองค์ นี่ไงเราไปป่าไปเขา เราไปก็ไปเพื่อค้นคว้าหาใจของเราแน่ละ อาศัยสิ่งนั้น สิ่งนั้น เห็นใหม่

แล้วในปัจจุบันนี้เราสร้างวัดขึ้นมา วัตถุประสงค์ขึ้นมาเพื่อเหตุนี้ไง ถ้าเพื่อเหตุนี้ เพื่อเหตุนี้ เพื่อเหตุการณ์ชวนชวายเป็นการประพฤติปฏิบัติ เพื่อเหตุในการค้นคว้าหาใจของตน ถ้าค้นคว้าหาใจของตน ของของตนเจอ แล้วเราจะฝึกหัดสติปัญญาของเรา สติปัญญาขึ้นมามันก็จะเข้าสู่ มรรค ๘ สติชอบ สมาธิชอบ ปัญญาชอบ งานชอบ ความเพียรชอบ ความระลึกชอบ ความชอบธรรมๆ

ความชอบธรรมมันเกิดที่ไหนล่ะ?

ความชอบธรรมเกิดจากฝ่าเท้า เกิดจากการนั่งสมาธิ มันจะเกิดจากเราๆ เป็นสมบัติของเราไง ถ้าเป็นสมบัติของเรา เราอยากจะทำจริงอย่างนี้ เราอยากได้สมบัติความเป็นจริงอย่างนี้ เราไม่ได้ด้วยการโฆษณาประชาสัมพันธ์ด้วยการทางโลก

เราเกิดในโลกนะ โลกมันเจริญขึ้นมา อาชีพของเขา อาชีพของเขาการประชาสัมพันธ์ การโฆษณาต่างๆ เขาทำให้ได้ทั้งนั้น เพราะเขาทำขึ้นมาแล้ว แล้วทำให้ใครล่ะ มันก็ต้องมีบุคคลต้องมีเหตุมีผลขึ้นมา แล้วใช้บุคคลนั้นก็ทำกันไง นี่พูดถึงทางโลกนะ

ฉะนั้น เราเป็นนักปฏิบัติเราไม่ต้องการอย่างนั้น เราไม่ต้องการสิ่งนั้น สิ่งนั้นโลกเขาทำกันได้ แล้วคนที่เขาจะทำเขาทำของเขา แต่เราไม่ทำ เราจะเอาความจริงของเรา เพราะอะไร เราเป็นลูกศิษย์ขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เราเชื่อศัสดาของเรา เห็นใหม่ ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ากอดไอ้คนที่เห็นแก่ตัว กอดคนที่เอาวัดเอาเปรียบเขา แล้วเชิดชูคนที่เป็นธรรม เชิดชูคนที่ประพฤติปฏิบัติ คนที่ชวนชวาย คนที่แท้จริงของ

เรา

นี่เชิดชูๆ เชิดชูเพราะอะไร เชิดชูขึ้นมามันจะเป็นเครื่องรับไง รับอะไร รับกรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ถ้ารับกรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เราจะเป็นกรรมทายาท ทายาทโดยกรรมๆ ทายาทโดยกรรม ทายาทโดยความถูกต้องดีงาม โดยความถูกต้องแท้ ถ้าทายาทโดยกรรม เห็นไหม

ถ้าทายาทโดยกิเลสมันก็จะไปชวนชวายเป็นไปแสวงหา โมฆบุรุษ โมฆบุรุษตายเพราะลามก อายากมีชื่อเสียง อายากมีลาภสักการะ โมฆบุรุษทั้งนั้น ครูบาอาจารย์ของท่านอยู่ในป่าในเขา ท่านอยู่ด้วยความสงบระงับของท่าน ท่านไม่ออกมาเพ่นพ่านหรอก ยิ่งครูบาอาจารย์ท่านบอกเลย “**กรรมะไม่เกิดเทศบาล ๑ เทศบาล ๒ ไม่มีหรอก กรรมะจะเกิดในที่สงบสงัด**”

กรรมะจะเกิด ดูสิเวลาเราแสวงหา เราแสวงหาความเป็นสัมมาสมาธิ แสวงหาหัวใจของเรา มันสงบไหม สุขอื่นใดเท่ากับจิตสงบไม่มี กรรมะมันจะเกิดตรงนั้น กรรมะมันจะเกิดในที่สงบสงัด กรรมะไม่ไปเกิดในที่ตลาด กรรมะไม่เกิดในเทศบาล ๑ เทศบาล ๒ กรรมะไม่เกิดบนตึกหลายๆ ชั้น กรรมะไม่เกิดในสังคมที่เขาเชื่อถือศรัทธา ไม่มี!

กรรมะจะเกิดในหัวใจของเรา ถ้ากรรมะจะเกิดในหัวใจของเรา เราถึงชวนชวาย เราถึงภูมิใจในตัวเรา เราภูมิใจในตัวเราว่าเรามีสติปัญญาอย่างนี้ เราถึงแสวงหาอย่างนี้ ถึงประพฤติปฏิบัติไปแล้วจะคว่ำมาได้แต่อากาศ ไม่มีสิ่งใดเลยก็ภูมิใจ ภูมิใจว่าเราซื้อสัตย์ ภูมิใจว่าเรามีศีลจะ ภูมิใจว่าเราจะทำตามกรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าให้ปฏิบัติบูชา ปฏิบัติบูชา ศึกษามาแล้วให้มาประพฤติปฏิบัติ ศึกษาแล้วให้ค้นคว้า แล้วค้นคว้าขึ้นมาถ้ามันเป็นกรรมขึ้นมา กรรมเป็นกรรมแล้วมันเต็มหัวใจ

แต่ถ้ามันกิเลสเป็นหนอน กิเลสเป็นหนอน มันอ้างอิงว่าจะจะเป็นกรรมๆ มันก็ยังแห้งแล้ง แต่ถ้ากรรมเป็นศีลจะความจริงมันเต็มหัวใจ มันเต็มด้วยคุณธรรมในใจเรา เราต้องการตรงนี้ ถ้าเราต้องการตรงนี้เราถึงจะยอมทุกข์ยอมยากไป เพราะเราจะทุกข์ เราจะยาก เรามีเป้าหมายของเราไง เราทุกข์เรายากเพื่อจะฆ่ากิเลส ถ้าเราทุกข์เรายาก กิเลสมันก็ลำบากไปด้วย ถ้าปฏิบัติสะดวกสบายกินอิ่มนอนอุ่น กิเลสก็ตัวอ้วนๆ ปฏิบัติพอเป็นพิธี ปฏิบัติเอาชั่วโมงเอาเวลา ปฏิบัติเพื่อมาอดกัน

เวลาออกจากป่ามานี้ออกจากป่ามาสดๆ ร้อนๆ นะ ออกจากป่ามา แล้วเวลาเขาล่าสัตว์ออกมา เขามองออกมาทำไมไม่เห็นมันสดๆ ร้อนๆ เลย เขามองมาเหมือนกัน ไม้พวกสัตว์ป่าออกจากป่ามา ป่าไหน ป่ารกชัฏในใจเห็นหรือเปล่า ไม้ป่านั้น ดูสิ ชาวเขาเขาอยู่ในป่าในเขาเหมือนกัน เขามีอาชีพอยู่ในป่าแล้วเขาได้อะไรมา

แต่ของเราไปเราอาศัยเป็นชัฏภูมิ เราอาศัยที่สงบสงัดใจ เรามีความซื่อสัตย์ เราซื่อสัตย์กับธรรมวินัย เราซื่อสัตย์กับครูบาอาจารย์ของเรา ก็เลยจะไม่มีเห็นธรรมในตลาด ไม่มีธรรมในเทศบาล ๑ เทศบาล ๒ เราจะเห็นธรรมในที่สงบสงัด ถ้ามันเห็นธรรมในที่สงบสงัด เวลาเราประพฤติปฏิบัติขึ้นมาเราทุกข์เรายาก เราทุกข์เรายากเพราะอะไร เพราะกิเลสมันยุมันแห่ย์ เราเข้าป่าเข้าเขาไป เพราะจะได้รูป รส กลิ่น เสียง มันเป็นบ่วงของมาร มันจะได้ไม่มารบกวนเรา จนเกินไป ถ้าไม่รบกวนเราจนเกินไป เราอาศัยสิ่งนั้นเป็นชัฏภูมิเพื่อจะค้นคว้าหาใจของตน ถ้าค้นคว้าหาใจของตนเจอแล้ว เห็นใหม่ เราฝึกหัดสติปัญญาของเราขึ้นมา

ถ้ามีสติปัญญาขึ้นมา มันก็เกิดมรรคเกิดผล เกิดธรรมจักร เกิดสัจจะความจริง ถ้าเกิดสัจจะความจริงขึ้นมาพิจารณาแล้ว ซ้ำแล้วซ้ำเล่านี้ปฏิบัติซ้ำ ทำซ้ำ ถ้าทำซ้ำขึ้นไปถึงเวลาขึ้นมาให้มีความชำนาญของเรา ด้วยความชำนาญนั้นมันจะเป็นความสมดุลงอกความสมดุลงอกขึ้นไป ถ้ามันสมดุลงอกเมื่อไร ดุสิต เวลารธรรมมันเกิด ๆ เพราะความสมดุลงอกของมัน ความสมดุลงอกของบุญ มันจะลงวิบวับไปเลยนะ เราจะมีคุณธรรมมีธรรมะไหลขึ้นมา ผุดขึ้นมาในใจ จะรู้เรื่องในในเรื่องนี้ นี่เพราะความสมดุลงอกของบุญกุศล

แต่เวลาเราจะประพฤติปฏิบัติขึ้นมา เราต้องทำของเราขึ้นมา ถ้าทำขึ้นมาด้วยศีล ด้วยสมาธิ ด้วยปัญญา พิจารณาซ้ำพิจารณาซากขึ้นมา ถ้ามันสมดุลงอก สมดุลงอกก็คือมรรคสามัคคี ความสมดุลงอก มัชฌิมาปฏิปทาความสมดุลงอกของมัน ความสมดุลงอกที่เราปฏิบัติซ้ำ ๆ ปฏิบัติซ้ำเพื่อหาความสมดุลงอก ถ้ามันสมดุลงอกขึ้นมาเมื่อไรขึ้นมา มันจะเป็นสัจจะความจริงขึ้นมากลางหัวใจดวงนี้ ที่เราประพฤติปฏิบัติเราจะทุกข์จะยากกันก็ทุกข์ยาก เวลาเวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะ เวลาเกิด เกิดในครรภ์ ๙ เดือน ฆดอยู่ในครรภ์มันก็ทุกข์ก็ยากเหมือนกัน แต่มันสุดวิสัย มันสุดวิสัยเพราะมันมีเวรมีกรรมมันก็ต้องเป็นไปตามนั้น ที่ไหนมีการเกิดที่นั่นมีความทุกข์

ในปัจจุบันนี้เรามีสติปัญญาขนาดนี้ เรามีศรัทธาคมกล้า ศรัทธามั่นคง เราถึงปฏิบัติได้ ถ้าศรัทธาไม่มั่นคงมันจะเรียกร้องเอาแต่ความสะดวก เรียกร้องเอาความสะดวกขึ้นมาแล้ว ความสะดวกมันก็พอกพูนขึ้นไปเรื่องของกิเลส เรื่องของการอำนวยความสะดวก สะดวกแล้วปฏิบัติพอเป็นพิธี เพราะห่วง ห่วงว่าคนจะไม่ปฏิบัติ ก็เลยต้องอำนวยความสะดวกให้เขา แล้วพอปฏิบัติแล้วก็ปฏิบัติเป็นโลก ปฏิบัติเป็นโลกก็ปฏิบัติเพื่อเป็นหมู่เป็นคนละ ต่อไปก็เลยแบ่งเป็นคนละแล้วก็จะมาโต้แย้งกันด้วยว่าใครเป็นธรรม ใครไม่เป็นธรรม

แต่ถ้าเป็นความจริง ๆ เราไม่ให้กิเลสเป็นหนอน ไม่ให้ใครมายุมาแห่ย์ของเรา เราจะทำความจริงของเราขึ้นมาให้เป็นปัจเจกตั้ง เป็นสันติภูมิที่อยู่กลางหัวใจนี้ ให้มันเป็นปัจเจกตั้ง เป็นสันติภูมิที่อยู่ขึ้นมา มันมั่นคงในใจนั้น ถ้ามันคงในใจนั้นมันถึงเป็นธรรมทายาท ธรรมทายาทโดยอยู่ที่พฤติกรรม มันแสดงออกถ้าใจเป็นธรรม มันก็จะเป็นธรรมมาตั้งแต่ในใจดวงนั้น

ถ้ามันเป็นกิเลสขึ้นมา มันบังเงาขึ้นมา มันอ้างธรรมๆ แต่ทำทุกอย่างที่เป็นของทุจริต ทำเป็นเรื่องทุจริต เกลือเป็นหนอนๆ กิเลสเป็นหนอนด้วยมันทำแต่เรื่องทุจริต แล้วมันจะทุจริตได้อย่างไร เพราะนี่ใจเวลาจิตมันกระเพื่อม เวลาสิ่งที่คุณธรรมมันกระเพื่อมขึ้นมา มันสติสัมปชัญญะมันพร้อมอยู่แล้ว ถ้าเป็นธรรมทายาทเป็นแบบนั้น แต่ถ้ามันกิเลสเป็นหนอนๆ มันมีแต่เรื่องทุจริต ถ้าเรื่องทุจริตแล้วมันก็เป็นเรื่องของกิเลสค้นหาความทะยานอยาก เรื่องของอวิชชา

เราจะคุยกันเรื่องธรรมะ ถ้าพูดถึงธรรมะเราชวนชวายของเรา เราสละนะ เราสละเวลาของเรา เราสละชีวิตของเราเพื่อประพฤติปฏิบัติ เพื่อค้นคว้าแล้วมันจะได้จริงไหม ถ้ามันไม่ได้จริง เราทำไปแล้วมันเป็นการบูชาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แล้วเราพยายามทำของเราให้เป็นมัชฌิมาปฏิปทา ความสมดุลของมัน

เวลากิเลสมันหนา เราก็หนักหน่วงกับมัน เวลากิเลสมันเบาบาง เห็นใหม่ เราสมดุลกับมัน เวลาปัญญามันเกิด เรามีสติปัญญากับเรา เพื่อประโยชน์กับใจดวงนี้ ฝึกหัดให้มันเกิดขึ้น ถ้าเกิดขึ้นมา มันเกิดขึ้นจากใจดวงใด มันเข้าใจ จบ

ใจดวงใดก็แล้วแต่ในวิภวภูมิมันก็เหมือนกับใจของเราแหละ เพียงแต่ว่าหยาบละเอียดต่างกันเท่านั้นเอง แต่ถ้าใจดวงนี้มันได้มีการกระทำตามความเป็นจริงขึ้นมาแล้ว ถ้ามันจบสิ้นกระบวนการที่ใจดวงนี้ จากใจดวงหนึ่งนี้ธรรมทายาทได้เป็นเครื่องรับได้รับคุณธรรมขึ้นมาจากการประพฤติปฏิบัติ จากการชวนชวาย แล้วมันจะมีคุณธรรมในใจดวงนั้น เอวัง